

ALUEHALLINNON UUDISTAMISHANKE

*Aluehallinnosta paikallishallintoon
siirrettäviä tehtäviä selvittävän
työryhmän raportti*

31.10.2008

Aluehallinnon uudistamishankkeen ohjausryhmälle

Aluehallinnon uudistamishankkeen ohjausryhmä asetti 22.5.2008 aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävän työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli selvittää aluehallinnon uudistamisen linjausten mukaisesti tehtäväsiirrot ja tehdä ehdotukset valtion aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviksi tehtäviksi sekä arvioida ehdotustensa kielelliset vaikutukset. Työryhmän tavoitteena oli valmistella tehtäväsiirrot siten, että ne voidaan toteuttaa vuoden 2010 alusta lukien aluehallintouudistuksen yhteydessä.

Aluehallinnon uudistamisen linjausten mukaisesti työryhmän tuli selvittää valtion aluehallinnon ja kuntien välistä työnjakoa ainakin seuraavissa tehtävissä:

- väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta vapauttaminen
- Alkon alkoholijuomamyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden omavalvontasuunnitelmien hyväksyminen sekä niiden tarkastukset ja
- ympäristöluvat.

Linjausten mukaan työryhmän tuli selvittää myös ainakin seuraavien nykyisten lääninhallitusten tehtävien siirtämistä valtion paikallishallinnolle:

- kuluttaja- ja kilpailutehtävät osana kilpailu- ja kuluttajapolitiikan kokonaisuutta (maistraatit)
- kiinteistönvälitys- ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeiden rekisteröintien sekä pätevyuden ja luotettavuuden varmistaminen sekä niiden valvonta (maistraatit)
- talletuksien ja vakuuksien sekä rakenteilla olevan asunto-osakeyhtiön turvasiistikirjojen säilyttäminen (maistraatit) sekä
- rahankeräysluvat ja niiden valvonta, luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi, löytötavaratoimistoluvat, ampumaradan perustamisluvat, tavara-arpajaisluvat, ampumayhdistysluvat, vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeusluvat ja ns. lauttaluvat (paikallispoliisi).

Työryhmän toimikausi oli 22.5.2008 – 31.10.2008. Työryhmä kokoontui 7 kertaa.

Työryhmän puheenjohtajana on toiminut hallitusneuvos Leena Lehtonen valtiovarainministeriöstä. Työryhmän jäseninä ovat toimineet neuvotteleva virkamies Ulla Karhu työ- ja elinkeinoministeriöstä, hallitusneuvos Jouni Laiho sisäasiainministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Oili Rahnasto ympäristöministeriöstä, neuvotteleva virkamies Matti Korkealehto valtiovarainministeriöstä, johtaja Risto Timonen Lounais-Suomen ympäristökeskuksesta, osastopäällikkö Eija Burke-Hilden Etelä-Suomen lääninhallituksesta, osastopäällikkö Esa Ellala Etelä-Suomen lääninhallituksesta, maistraatin päällikkö Kari Ranta Vantaan maistraatista, maakuntajohtaja Jaakko Mikkola Itä-Uudenmaan liitosta, johtaja Kristina Wikberg Suomen Kuntaliitosta, luottamusmies Olavi Ontronen Hämeen työsuojelupiiristä JHL ry:n edustajana, apulaisosastopäällikkö Markku Poutala Opetusalan Ammattijärjestöstä JUKO ry:n edustajana ja hänen sijaisenaan osastopäällikkö Pirkko Kekoni Uudenmaan ympäristökeskuksesta JUKO ry:n edustajana, ylitarkastaja Keijo Muranen Lapin lääninhallituksesta Pardia ry:n edustajana ja 7.8.2008 alkaen johtaja Aino Turpeinen Länsi-Suomen ympäristölupavirastosta. Työryhmän sihteereinä ovat toimineet ylitarkastaja Miira Lehto valtiovarainministeriöstä ja ylitarkastaja Anne Rothovius työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa raporttinsa aluehallinnon uudistamis-
hankkeen ohjausryhmälle.

Helsingissä 31.10.2008

Leena Lehtonen

Ulla Karhu

Jouni Laiho

Oili Rahnasto

Matti Korkealehto

Risto Timonen

Eija Burke-Hilden

Esa Ellala

Kari Ranta

Jaakko Mikkola

Kristina Wikberg

Olavi Ontnonen

Markku Poutala

Pirkko Kekoni

Keijo Muranen

Aino Turpeinen

Miira Lehto

Anne Rothovius

Sisällys

Tiivistelmä.....	1
1. Johdanto.....	4
2. Selvitykset tehtävien työnjaosta valtion aluehallinnon ja kuntien välillä	5
2.1 Väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta vapautuminen	5
2.2 Alkon alkoholijuomamyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden omavalvontasuunnitelmien hyväksyminen sekä niiden tarkastukset	5
2.3 Hautaustoimilain mukaiset lupa-asiat	6
2.4 Ympäristölupia koskeva sääntely.....	7
2.4.1 Ympäristölupajärjestelmän uudistamishankkeen ehdotukset	7
2.4.2 Tehtävien siirron kriteerit ja niiden toteutuminen ympäristöluvissa..	8
2.4.3 Arvio ehdotusten vaikutuksista	9
2.4.4 Työryhmän ehdotus	11
2.5 Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset poikkeamisasiat	12
2.5.1 Poikkeamistoimivalta	12
2.5.2 Poikkeamispäätösten määrät	12
2.5.3 Poikkeamisasioiden käsittelystä ympäristökeskuksissa	13
2.5.4 Hallitusohjelman toteuttaminen	13
3. Selvitykset nykyisten lääninhallitusten tehtävien siirtämisestä valtion paikallishallinnolle	14
3.1 Kuluttaja- ja kilpailutehtävät osana kilpailu- ja kuluttajapolitiikan kokonaisuutta.....	14
3.1.1 Hintavertailut ja selvitykset	14
3.1.2 Kuluttajaviraston alalle kuuluvat valvontatehtävät	14
3.1.3 Talous- ja velkaneuvonta	15
3.1.4 Kilpailunrajoituslain mukaiset tehtävät.....	15
3.1.5 Päivittäistavarahuollon varautuminen	16
3.1.6 Peruspalvelujen arviointi	16
3.1.7 Lupa- ja rekisteröintitehtävät	17
3.1.8 Työryhmän arvio ja ehdotus	17
3.2 Talletuksien ja vakuuksien sekä rakenteilla olevan asunto-osakeyhtiön turvaasiakirjojen säilyttäminen.....	19
3.2.1 Talletukset ja vakuudet mukaan lukien ympäristöhallinnon vakuudet	19
3.2.2 Turva-asiakirjat	21
3.3 Rahankeräysluvat ja niiden valvonta, luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi, löytötavaratoimistoluvat, ampumaradan perustamisluvat ja ampumayhdistysluvat, tavara-arpajaisluvat ja eläinten luovuttaminen palkintona, vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeusluvat ja ns. lauttaluvat.....	22

3.3.1 Rahankeräysluvat ja niiden valvonta.....	22
3.3.2 Luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi sekä löytötavaratoimistoluvat	22
3.3.3 Ampumaradan perustamisluvat ja ampumayhdistysluvat	23
3.3.4 Tavara-arpajaisluvat ja eläinten luovuttaminen palkintona.....	23
3.3.5 Vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeusluvat	23
3.3.6 Lauttaluvat	24
4. Kielellisten vaikutusten arviointi	24
5. Henkilöstövaikutukset paikallishallintotyöryhmän tehtävissä	26
6. Taloudelliset vaikutukset.....	27
7. Jatkovalmistelua edellyttävät siirrot.....	27
8. Muita selvityksiä koskien aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä.	28
LIITTEET.....	30

Tiivistelmä

Työryhmän tehtävät

Aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä asetettiin toimimaan ajalla 22.5.2008 – 31.10.2008. Työryhmän tehtävänä oli selvittää aluehallinnon uudistamisen linjausten mukaisesti tehtäväsiirrot ja tehdä ehdotukset valtion aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviksi tehtäviksi sekä arvioida ehdotustensa kielelliset vaikutukset. Tavoitteena on valmistella tehtäväsiirrot siten, että ne voidaan toteuttaa vuoden 2010 alusta lukien aluehallintouudistuksen yhteydessä.

Tehtäväsiirrot valtion aluehallinnon ja kuntien välillä

Alkon alkoholijuomamyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden omavalvontasuunnitelmien hyväksyminen sekä niiden tarkastukset työryhmä ehdottaa siirrettäväksi lääninhallituksista kuntien tehtäväksi. Näiden tehtävien hoitamiseen käytetään lääninhallituksissa keskimäärin yksi (1) henkilötyövuosi.

Hautaustoimilain mukaan lääninhallitus voi myöntää rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle tai sen rekisteröidylle paikallisyhteisölle tai muulle rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan perustaa hautausmaa tai edellä mainitulle taikka seurakunnalle, valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle luvan perustaa krematorio. Työryhmä ehdottaa hautaustoimilain mukaisten lupa-asioiden siirtämistä lääninhallituksista kuntien päätettäväksi. Näitä lupia olisivat hautausmaan perustamislupa, alueen laajentamiseen tai supistamiseen tarvittavan lupa, krematorion perustamislupa, kiello haudata tietyissä olosuhteissa hautausmaahan, krematorion toimintakiellon määrittäminen, lupa hautausmaan lakkauttamiseen ja lupa perustaa yksityinen hautaus. Kuntien tulisi pyytää lausunto ja selvitys hautausmaiden ylläpitäjiltä ja hautapaikan kiinteistön omistajilta ennen luvan myöntämistä. Haudatun ruumiin tai tuhkan siirtämiseen tarvittava lupa siirrettäisiin paikallispoliisin toimivaltaan. Näiden tehtävien hoitamiseen käytetään lääninhallituksissa keskimäärin yksi (1) henkilötyövuosi.

Valtion ja kuntien ympäristölupa- ja valvontaviranomaisten välistä työnjakoa ehdotetaan kehitettäväksi ympäristöministeriön ympäristölupajärjestelmän ja –hallinnon uudistamishankkeessa (ympäristöministeriön raporteja 6/2008) esitetyllä tavalla ja ehdotukset valmisteltaisiin ympäristöministeriössä. Esityksen mukaisesti vähäisempiä ympäristöhaittoja aiheuttavien laitosten ympäristölupien käsittely siirrettäisiin valtion viranomaisilta kuntien viranomaisille. Toisaalta eräitä toimintoja siirtyisi kunnan toimivallasta valtion lupaviranomaisten käsiteltäväksi. Myös muiden kuin edellä tarkoitettujen ympäristösuojelulain 65 §:n mukaisten ilmoitusten ja niiden rekisteröintien siirtämistä kuntien toimivaltaan ehdotetaan selvitettäväksi. Vesilain mukaisten ruoppausilmoitusten asianmukaista käsittelypaikkaa tulisi harkita vesilain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Lisäksi työryhmä ehdottaa, että valtion lupaviranomaisten toimivaltaan kuuluvaksi katsottujen romuajoneuvojen ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromun esikäsittelypaikkojen asianmukainen lupaviranomainen selvitettäisiin. Toimivallanjaon tarkistamisen lähtökohtana on ollut, että kuntien ja valtion tehtävänjaossa säilyisi nykyiseen työmäärän jakoon perustuva tasapaino.

Hallitusohjelman mukaan kunnan lupaviranomaisasemaa rantarakentamisessa selkiytetään. Työryhmä tukee ympäristöministeriön taholla tekemää työtä tavoitteena maankäyttö- ja rakentamislain 171 §:n mukaisen poikkeamistoimivallan antaminen kokonaisuudessaan kunnille.

Suomen Kuntaliiton kanta on varauksellinen edellä mainittujen toimivallan siirtoehdotusten ja niiden perusteluiden osalta.

Väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta vapauttamista käsitellään sisäasiainministeriön vuonna 2008 asettamassa pelastuslain uudistamishankkeessa.

Nykyisten lääninhallitusten tehtävien siirtäminen paikallishallintoon

Kuluttaja- ja kilpailutehtävien osana kilpailu- ja kuluttajapolitiikan kokonaisuutta, kiinteistövälitys- ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeiden rekisteröintien sekä pätevyyden ja luotettavuuden varmistamista sekä niiden valvontaa koskevien tehtävien siirtämistä paikallishallintoon työryhmä ei katsonut perustelluksi. Myöskään talletuksien ja vakuuksien ml. ympäristöhallinnon vakuudet sekä rakenteilla olevan asunto-osakeyhtiön turva-asiakirjojen säilyttämistä koskevien nyt lääninhallituksissa hoidettavien tehtävien siirtämistä paikallishallintoon työryhmä ei katsonut perustelluksi.

Luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallituksista paikallispoliisille. Näihin tehtäviin lääninhallituksissa arvioidaan käytetyn alle 0,5 htv:tä. Vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeusluvut soveltuvat parhaiten aluehallintoviranomaiselle. Työryhmä esittää lauttalupien käsittelyn siirtämistä lääninhallituksista elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen toimialalla liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Lauttalupien käsittelyyn lääninhallituksissa arvioidaan käytetyn enintään noin 0,2 htv.

Rahankeräysluvut ja niiden valvonta, löytötavaroimistoluvat, poikkeusluvut eläinten luovuttamiseen palkintona ja tavara-arpajaisluvut keskitettäisiin poliisin hallintorakennehankkeen ehdotusten perusteella valtakunnallisesta valvonnasta vastaavalle erityisviranomaiselle arpajais- ja asehallintoyksikölle. Nämä ehdotukset käsitellään erikseen poliisin hallintorakennehankkeessa. Ampumaradan perustamisluvat ja ampumayhdistysluvat käsitellään erikseen sisäasiainministeriön asettamassa ampumaselainsäädännön uudistamishankkeessa. Näihin tehtäviin on käytetty keskimäärin 4,5 htv:tä.

Jatkovalmistelua edellyttävät siirrot

Alkon alkoholijuomamyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden omavalvontasuunnitelmien hyväksyminen sekä niiden tarkastusten siirtäminen lääninhallituksista kuntien tehtäväksi edellyttäisi elintarvikelain asianomaisten säännösten muuttamista.

Hautaustoimilain mukaisten lupa-asioiden siirtäminen lääninhallituksista kuntien päätettäväksi edellyttää hautaustoimilain asianomaisten säännösten muuttamista. Samoin haudatun ruumiin tai tuhkan siirtoon tarvittavan luvan siirtäminen paikallispoliisiin toimivaltaan edellyttää hautaustoimilain asianomaisen säännöksen muuttamista.

Luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitusten toimivallasta paikallispoliisille, mikä edellyttäisi tieliikenneasetuksen asianomaisten säännösten muuttamista.

Lääninhallituksille nyt kuuluvien lauttalupien myöntämisen siirtäminen elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen toimialalla liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelle edellyttää tieliikennelain asianomaisten säännösten muuttamista.

Ympäristölupia koskevat muutokset edellyttävät ympäristölupajärjestelmän uudistamishankkeen ehdotusten jatkovalmistelua ympäristöministeriön johdolla. Jatkovalmistelussa selvitetään myös henkilöstö- ja talousvaikutukset. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten poikkeamäsäännösten osalta työryhmä tukee ympäristöministeriön ehdotuksia. Ympäristöministeriö ja Suomen Kuntaliitto käynnistävät neuvottelut valtion ja kuntien ympäristölupaviranomaisten toimivallan jakoa koskevista muutoksista. Näiden neuvottelujen tuloksia käytetään jatkovalmistelussa.

Poliisin hallintorakennehankkeen ja ampuma-aselainsäädännön uudistamishankkeen ehdotukset käsitellään erikseen asianomaisissa hankkeissa.

1. Johdanto

Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi asetti Aluehallinnon uudistamishankkeen (myöhemmin ALKU–hanke) 29.6.2007 hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän puolelta hankkeen asettamista. Hankkeen toimikaudeksi asetettiin 29.6.2007 – 31.3.2009.

ALKU-hankkeen väliraportti julkaistiin 31.3.2008 ja väliraportin ehdotuksia tarkennettiin hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän (Halken) 8.5.2008 tekemällä päätöksellä. Väliraportin ja Halken päätöksen mukaisesti valtion aluehallinto kootaan kahteen viranomaiseen, joiden työnimet ovat elinkeino- liikenne- ja luonnonvarakeskus ja aluehallintovirasto. Lääninhallitusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien tehtävät organisoidaan näihin kahteen viranomaiseen.

ALKU-hankkeelle asetettiin 12 alatyöryhmää 22.5.2008.

Aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä asetettiin toimimaan ajalla 22.5.2008 – 31.10.2008. Työryhmän tehtävänä oli selvittää aluehallinnon uudistamisen linjausten mukaisesti tehtäväsiirrot ja tehdä ehdotukset valtion aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviksi tehtäviksi sekä arvioida ehdotustensa kielelliset vaikutukset. Tavoitteena on valmistella tehtäväsiirrot siten, että ne voidaan toteuttaa vuoden 2010 alusta lukien aluehallintouudistuksen yhteydessä.

Työryhmän tuli aluehallinnon uudistamisen linjausten mukaisesti selvittää valtion aluehallinnon ja kuntien välistä työnjakoa ainakin seuraavissa tehtävissä:

- väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta vapauttaminen
- Alkon alkoholijuomamyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden omavalvontasuunnitelmien hyväksyminen sekä niiden tarkastukset ja
- ympäristöluvat.

Linjausten mukaan tuli selvittää ainakin seuraavien nykyisten lääninhallitusten tehtävien siirtämistä valtion paikallishallinnolle:

- kuluttaja- ja kilpailutehtävät osana kilpailu- ja kuluttajapolitiikan kokonaisuutta (maistraatit)
- kiinteistönvälitys- ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeiden rekisteröintien sekä pätevyiden ja luotettavuuden varmistaminen sekä niiden valvonta (maistraatit)
- talletuksien ja vakuuksien sekä rakenteilla olevan asunto-osakeyhtiön turvasiikirjojen säilyttäminen (maistraatit) sekä
- rahankeräysluvat ja niiden valvonta, luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi, löytötavaratoimistoluvat, ampumaradan perustamisluvat, tavara-arparajaisluvut, ampumayhdistysluvat, vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeus-luvat ja ns. lauttaluvat (paikallispoliisi).

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti käsitellyt edellä olevan perusteella vain nykyisten lääninhallitusten tehtävien siirtämistä valtion paikallishallinnolle. Tehtäväsiirroista työvoima- ja elinkeinokeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen välillä on liitetty selvitys kohtaan 8.

ALKU-hankkeen väliraportin linjausten mukaisesti työryhmä on selvittänyt siirtoa aluehallinnosta paikallishallintoon tehtävissä, joissa

- asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaina ovat kansalaiset ja pienet yritykset, tai
- ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista, tai
- tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle, tai
- tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin.

2. Selvitykset tehtävien työnjaosta valtion aluehallinnon ja kuntien välillä

2.1 Väestönsuojan rakentamisvelvoitteesta vapautuminen

Sisäasiainministeriö on asettanut vuonna 2008 pelastuslain uudistamishankkeen, jossa käsitellään myös väestönsuojien rakentamista koskevat säännökset.

2.2 Alkon alkoholijuomamyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyyvälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden oma- ja valvontasuunnitelmien hyväksyminen sekä niiden tarkastukset

Alkon myymälöiden ja tilaviini- sekä sahtimyyvälöiden hyväksymisestä elintarvikehuoneistoiksi on säädetty 1.3.2006 voimaantulleessa elintarvikelaissa. Lain 15 §:n mukaan elintarvikevirasto hyväksyy elintarvikehuoneistoksi teurastamot ja niiden yhteydessä olevat liha- ja kala-alan elintarvikehuoneistot. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus hyväksyy alkoholilaisissa tarkoitettua valmistus- ja varastopaikat. Lääninhallitus hyväksyy poroteurastamot sekä edellä mainitut alkoholimyymälät. Kaikki muut elintarvikehuoneistot hyväksyy kunnan elintarvikeviranomainen. Oma- ja valvontasuunnitelma hyväksytään elintarvikehuoneistoksi hyväksymisen yhteydessä.

Alkon tuotteiden ja tilaviini- tai sahtimyyvälöiden tuotteiden myyntipaikat ja oma- ja valvontasuunnitelmien hyväksymiset eivät ole sen laatuista tehtäviä, etteikö niitä voitaisi hoitaa kunnissa. Alkon myymälöitä on koko maassa tällä hetkellä 229. Näistä 116 on tarkastettu ja hyväksytty elintarvikehuoneistoksi 30.5.2008 mennessä ja loputkin ”vanhoista” myymälöistä saataneen hyväksytyiksi 31.12.2009 mennessä. Uusia myymälöitä/myymäläsiirtoja tulee hyväksyttäväksi koko maassa vuosittain alle kymmenen.

Selvityksen perusteella mainittujen ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista ja tehtävillä on substanssiyhteys kuntien nykytehtäviin. Lääninhallituksissa tehtäviin käytetään keskimäärin 1 henkilötyövuosi vuodessa. Vanhojen myymälöiden hyväksymisen jälkeen tämä työ määrä vielä vähenee huomattavasti.

Työryhmän näkemyksen mukaisesti edellä mainitut tehtävät soveltuvat siirrettäviksi kuntien tehtäviksi huomioon ottaen siirtämistä puoltavat kriteerit. Elintarvikeviran-

omaisten ja Suomen Kuntaliiton taholta on esitetty poikkeavia näkemyksiä tehtävien siirtämisestä aluehallintoviranomaisilta kunnille.

2.3 Hautaustoimilain mukaiset lupa-asiat

Hautaustoimilain mukaan lääninhallitus voi myöntää rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle tai sen rekisteröidylle paikallisyhteisölle tai muulle rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan perustaa hautausmaa tai edellä mainitulle taikka seurakunnalle, valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle luvan perustaa krematorio. Hautausmaaluvan myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on edellytykset ylläpitää hautausmaata asiamukaisesti ja että muut hautausmaan perustamiselle säädetyt edellytykset ovat olemassa. Myös hautausmaan alueen laajentamiseen tai supistamiseen tulee saada lääninhallituksen lupa.

Lääninhallitus voi määrääjäksi tai toistaiseksi kieltää hautaamasta tässä tarkoitettuun hautausmaahan tai kieltää krematorion toiminnan, jos hakija on antanut virheellisiä tietoja tai rikkonut luvan ehtoja. Myös hautausmaan lakkauttamiseen tarvitaan hautaustoimilain mukaan lääninhallituksen lupa. Krematorion perustamisen edellytyksenä on myönnetty ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa.

Lääninhallitus voi erityisestä syystä hakemuksesta laissa säädetyin edellytyksin myöntää luvan perustaa yksityinen hauta. Esim. Etelä-Suomen lääninhallituksessa on näitä asioita vuosittain tullut vireille yksittäisiä hakemuksia. Kunnan terveydensuojeluviranomainen voisi tehdä nämä lupapäätökset.

Edellä selostettuja hautaustoimilain mukaisia lupa-asioita on lääninhallituksissa vireillä erittäin harvoin ja ne sekä hautausmaakiinteistöjen lainmukaisuuden valvonta sopivat lääninhallitusta paremmin kuntien tehtäviksi.

Lääninhallituksissa näissä tehtävissä resurssitarve on yhteensä noin yksi henkilötyövuosi. Ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista.

Työryhmä ehdottaa seuraavien hautaustoimilain mukaisten lupa-asioiden siirtämistä kunnille:

- lupa perustaa hautausmaa tai krematorio
- lupa hautausmaan alueen laajentamiseen tai supistamiseen
- kieltä haudata tietyissä olosuhteissa hautausmaahan
- krematorion toimintakieltä
- lupa hautausmaan lakkauttamiseen
- lupa perustaa yksityinen hauta

Kuntien tulee pyytää lausunto ja selvitys hautausmaiden ylläpitäjiltä ja hautapaikan kiinteistön omistajilta ennen luvan myöntämistä.

Suomen Kuntaliitto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen siirtää kunnille edellä mainittuja tehtäviä.

Lääninhallitus myöntää erityisen painavista syistä luvan haudatun ruumiin tai tuhkan siirtoon toiseen hautaan. Haudatun ruumiin siirtoon tarvitaan lisäksi terveydensuojeluviranomaisen lupa. Myös näitä lupahakemuksia lääninhallituksissa on vähän. Työ-

ryhmä ehdottaa tehtävää hautausmaan ylläpitäjän ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunnon pohjalta paikallispoliisin tehtäväksi.

2.4 Ympäristölupia koskeva sääntely

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on haettava ympäristölupa ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla. Lupaharkinnassa viranomaisen ottaa huomioon ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan kaikki ympäristövaikutukset sekä antaa pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämistä koskevat määräykset. Lupamenettelyyn kuuluvat lausuntojen pyytäminen, kuuleminen ja tiedottaminen. Samaa lupamenettelyä sovelletaan kaikkiin ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisiin laitoksiin riippumatta laitoksen koosta tai sen ympäristövaikutuksista. Lupamenettelystä säädetään ympäristönsuojelulain 6 luvussa, lupaharkinnasta 7 luvussa ja lupapäätöksestä 8 luvussa.

Ympäristölupaviranomaisia ovat ympäristönsuojelulain 23 §:ssä mukaan valtion lupaviranomaisina ympäristölupavirastot ja alueelliset ympäristökeskukset. Ympäristölupaviranomaisena kunnassa toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. ALKU-uudistuksessa molempien valtion viranomaisten ympäristölupatehtävät on ehdotettu siirrettäväksi perustettavalle uudelle aluehallintovirastolle.

Valtion ja kunnan ympäristölupaviranomaisten toimivaltajako perustuu ympäristönsuojelulain 31 §:ään. Eri viranomaisten toimivaltaan kuuluvien toimintojen luettelot ovat ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 5 – 7 §:ssä. Peruslähtökohtana toimivaltajajaksossa on ollut, että valtion ympäristölupaviranomaiset käsittelevät laajavaikutuksisimpien toimintojen ympäristöluvat sekä niiden toimintojen luvat, joissa asiaan liittyy vesistön pilaantumista tai vesilain soveltamista. Käytännössä kunnissa käsitellään lukumääräisesti suurin osa lupahakemuksista, mutta nämä koskevat pääosiltaan ympäristövaikutuksiltaan vähäisiä toimintoja.

2.4.1 Ympäristölupajärjestelmän uudistamishankkeen ehdotukset

Ympäristöministeriön hankkeessa (Ympäristölupajärjestelmän ja –hallinnon uudistaminen, Keventämisprojektin (I) loppuraportti, Ympäristöministeriön raportteja 6/2008) selvitettiin lupamenettelyn keventämistä, luvalla vaihtoehtoisia menettelymuotoja ja niiden etuja ja haittoja sekä useita muita keventämisen keinoja kuten esimerkiksi luvanvaraisuuden nostamista ympäristönsuojeluasetuksessa säädettyä luvanvaraisuusluetteloa supistamalla.

Ympäristönsuojeluasetuksen tarkastelun yhteydessä tarkasteltiin myös valtion ja kunnan ympäristölupaviranomaisen toimivallan välistä jakoa sekä kunnan tehtävämuutoksia tilanteessa, jossa jonkin toiminnon sääntelyssä siirrytään lupamenettelyä yksinkertaisempaan menettelyyn.

Ympäristöministeriön hanke päättyi esittämään, että ympäristönsuojeluasetuksen toimivaltajakosäädännöstä tarkistetaan siten, että vähäisempiä ympäristöhaittoja aiheuttavien laitosten ympäristölupien käsittely siirretään valtion viranomaisilta kuntien viranomaisille. Toimivallan siirto kohdistuisi pieniin ja vähän haittaa aiheuttaviin toimintoihin. Nämä toiminnot ovat luonteeltaan ja ympäristövaikutuksiltaan samantyyppisiä kuin kunnissa jo nykyisin käsiteltävät lupa-asiat.

Tällaisia kuntiin siirrettäviä toimintoja ovat:

- polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiatuotanto, joka on kunnan harjoittamaa,
- alle 10 000 tonnia vuodessa jätettä hyödyntävät ja käsittelevät toiminnot ja
- alle miljoona litraa vuodessa olutta valmistavat panimot.

Kahdessa jälkimmäisessä toimivallan jaon rajaa esitetään kaksinkertaistettavaksi nykyisestä.

Lisäksi kunnissa käsiteltäisiin uusina lupa-asioina:

- tietyn kokoiset rehuja tai rehuvalkuaista valmistavat tehtaot sekä
- maankaatopaikat.

Näistä viime mainitut ovat lukumääräisesti merkittävin ryhmä, noin 50 laitosta.

Ympäristöministeriön hanke esittää myös, että toimivallanjakoa tarkistetaan siten, ettei kuntien viranomaisille jää sellaisen kokoluokan ja vaikutuksiltaan niin merkittäviä laitoksia, jotka esimerkiksi edellyttävät ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Tällöin kuntien toimivallasta siirtyisi eräitä toimintoja, joista tärkeimpinä broilerintuotantoyksiköitä, valtion lupaviranomaisessa käsiteltäviksi.

Ympäristöministeriön hankkeen loppuraportti oli kuntien ja valtion toimivallanjakoa koskevien ehdotusten osalta muutoin yksimielinen mutta Suomen Kuntaliitto jätti raporttiin toimivallanjaon osalta eriävän mielipiteen.

Ympäristöministeriön hanke esittää loppuraportissaan myös, että ympäristönsuojelulakia muutettaisiin siten, että rekisteröinti-ilmoitukset (nykyinen ympäristönsuojelulain 65 §:n mukainen toiminnan ilmoittaminen tietojärjestelmään) tehtäisiin suoraan kuntiin ja näistä erityisesti ne ilmoitukset, jotka koskevat toimintoja, joiden ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen sääntely siirtyy lupamenettelystä yksinkertaiseen tietojärjestelmään merkitsemiseen. Rekisteriin merkittäisiin jatkossa osa polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantolaitoksista, polttoaineiden jakeluasemat ja asfalttiasemat. Nykyisellään nämä toiminnot ovat luvanvaraisia ja niiden lupahakemukset käsitellään kunnissa. Rekisterimerkinnästä huolehtimisen siirtäminen kunnille ei näin ollen merkitse niille uutta tehtävää vaan niillä jo aikaisemmin olleen tehtävän hoitamista uudella tavalla.

Rekisteröinnin siirto valtion viranomaiselta kunnalle edellyttää käytettäviltä ympäristönsuojelun tietojärjestelmiltä teknistä yhteensopivuutta. Tätä koskeva valmistelutyö on jo aloitettu ympäristöministeriössä.

2.4.2 Tehtävien siirron kriteerit ja niiden toteutuminen ympäristöluvissa

Aluehallinnon uudistamishankkeen väliraportissa katsottiin, että aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäväksi voidaan harkita tehtäviä, joissa

- asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset, tai
- ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista, tai
- tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle, tai
- tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin.

Tehtävien siirtäminen kunnille edellyttää väliraportin mukaan erityistä harkintaa ja oman vakiintuneen prosessinsa. Valtion aluehallinnon ja kuntien välistä työnjakoa valmisteluryhmä ehdotti selvitettäväksi ympäristöluvuissa. Tehtäviä on tässä tarkasteltu väliraportissa esitettyjen kriteerien perusteella.

Asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset

Ympäristöluvanvaraisista laitoksista kunnan toimivaltaan kuuluvat ja kunnalle siirrettäväksi ehdotettavat laitokset ovat pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Ympäristöluvan käsitteilyyn kuuluu lupahakemuksesta tiedottaminen ja tilaisuuden varaaminen tulla kuuluksi kaikille niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea.

Ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista

Kunnissa ratkaistavat ympäristöluvut koskevat lähinnä pieniä toimintoja, joiden vaikutukset ovat paikallisia. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan ei kuulu toimintoja, joista aiheutuu vesistön pilaantumisen vaaraa, mutta se ratkaisee kuitenkin sellaiset ympäristölupa-asiat, joihin liittyy pelkästään jäteveden johtamista maahan tai muuhun uomaan kuin vesistöön.

Tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle

Ympäristöministeriö selvitti yhdessä alueellisten ympäristökeskusten kanssa tietoja kunnan toimivaltaan kuuluvien luvanvaraisten laitosten määrästä syksyllä 2007. Kyseilyn mukaan kunnan toimivaltaan kuuluu 15 000 – 17 000 ympäristöluvanvaraista toimintaa. Luvanvaraisia toimintoja lienee jokaisessa kunnassa mutta niiden lukumäärä ja toimialat vaihtelevat kunnittain merkittävästi kunnan koon ja elinkeinorakenteen mukaan.

Ehdotettu muutos tarkoittaisi sadan laitoksen lisäystä kunnan luvanvaraisten laitosten määrään. Samassa yhteydessä kuitenkin nostettaisiin luvanvaraisuuskynnystä eräillä toimialoilla eli laitoksia poistuisi kokonaan lupamenettelystä samoin kuin eräitten toimialojen laitoksia siirrettäisiin kunnan toimivallasta alueellisen ympäristökeskusten toimivaltaan.

Jokaisessa kunnassa on ympäristönsuojeluviranomainen, joka hoitaa ympäristölupa-asiat. Kunnat voivat hoitaa näitä tehtäviä myös yhteisesti. Kuntien viranomaisten toimivaltaan kuuluu jo tällä hetkellä ympäristölupa-asioita sen mukaan, mikä on paikkakunnan elinkeinorakenne.

Tehtävillä on asiallinen yhteys paikallishallinnon nykytehtäviin

Lukumääräisesti merkittävin osa ympäristölupahakemuksista käsitellään nykyään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa. Kunnille siirrettäväksi ehdotetut laitokset kuuluvat toimialoihin, joiden laitosten lupia kunnissa käsitellään tälläkin hetkellä tai toimialoihin, jotka ovat kuntien toimivaltaan kuuluvien toimialojen kaltaisia.

2.4.3 Arvio ehdotusten vaikutuksista

Toimivallanjaon tarkistamisen lähtökohtana on ollut, että kuntien ja valtion tehtävänjaossa säilyisi nykyiseen työmäärän jakoon perustuva tasapaino, jossa otetaan huomi-

oon esitetyt toimet lupakynnysten nostamiseksi, normiohjauksen lisäämiseksi sekä lupamenettelyjen keventämiseksi uudentyypisillä rekisteröinti- ja hyväksymismenettelyillä. Esitettyjen toimien kokonaisvaikutus olisi kuntien työmäärää vähentävä. Lähtökohtana työssä oli myös, ettei kuntien lupa- tai valvontatoimivaltaan esitettäisi kokonaan uusia toimialoja.

Ympäristöministeriön hankkeessa, jossa ehdotuksia käsiteltiin, arvioitiin myös esite-tyillä toimilla saavutettavia tuottavuussäästöjä. Arviointi oli puutteellisten tietojen vuoksi erittäin vaikeaa. Erityisesti kuntien käsittelemien ympäristölupien osalta tietoihin liittyy paljon epävarmuutta. Samoin valvontaan kohdistuvien vaikutusten arviointi etukäteen on mahdotonta. Jälkivalvonnan tarpeen lisäys kohdistuu lähinnä kuntiin.

Luvanvaraisuudesta poistaminen sekä lupakynnyksen nostaminen vähentäisivät toimintoja lupamenettelyn piiristä yhteensä arviolta 200-250. Toiminnot siirtyisivät lupamenettelystä jälkivalvonnan piiriin. Suurin osa näistä kuuluu voimassa olevan lain-säädännön perusteella kunnan toimivaltaan.

Kunnan ja valtion välisen toimivallan jakoa koskeva muutosesitys siirtäisi kunnasta valtion lupaviranomaisille noin kahdenkymmenen siipikarjantuotantolaitoksen lupa-asiat. Maankaatopaikkojen ja alle 10 000 tonnia vuodessa jätettä hyödyntävien ja käsittelevien laitosten lupa-asioiden käsittely kunnassa valtion lupaviranomaisen sijaan toisi kuntiin vuodessa yhteensä noin 50 lupahakemusta lisää.

Valtiolla säästö syntyy erityisesti valtion ja kuntien toimivaltajaon tarkistamisesta mutta myös ympäristölupien tarkistamiseen liittyvien menettelyjen tehostamisesta. Kunnissa säästö syntyy lupien tarkistamiseen liittyvien menettelyjen tehostamisesta sekä normiohjauksen ja lupamenettelyä yksinkertaisempien menettelyjen käyttöönotosta. Toimivallanjakoa koskeva esitys on pyritty tekemään siten, ettei kuntien työmäärä lisääntyisi. Lupakynnyksen noston synnyttämä säästö kunnissa olisi samaa suuruusluokkaa kuin valtiolta kuntiin siirrettävien ympäristölupahakemusten aiheuttama työmäärä. On kuitenkin huomattava, että säästö henkilötövuosissa ei aina kohdistu samoihin kuntiin, joissa sijaitsee sellaisia toimintoja, joiden lupa-asiat uudistuksessa siirrettäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsiteltäväksi.

Ympäristöministeriön hankkeessa päädyttiin arvioon, että valtion hallinnossa ympäristölupien käsittelyssä (aluehallintovirastossa) saavutettava säästö voisi olla suuruusluokaltaan 10 henkilötövuotta. Tämä edellyttää ei vain, että ympäristöministeriön hankkeen esittämä valtion ja kunnan toimivaltajako toteutetaan vaan, että myös hankkeen muut ehdotukset ympäristölupa-asioiden käsittelyn keventämisestä ja menettelytapojen uudistamisesta toteutetaan. Kunnilla on mahdollisuus periä ympäristöluvasta maksu, joka vastaa lupakäsittelystä kunnalle aiheutuvaa kokonaiskustannusta. Maksun perusteen on soveltuvin osin vastattava valtion maksuperustelakia ja siitä määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

Ehdotusten vaikutus ympäristönsuojeluun on vähäinen. Lähtökohtaisesti sillä, mikä viranomaisen käsittelee lupa-asian, ei ole merkitystä tässä mielessä. Lupakynnyksen nostamisen vaikutukset ympäristönsuojeluun ovat vähäiset, koska lupamenettelyn ulkopuolelle siirretään vain sellaisia laitoksia, joiden ympäristövaikutukset nykytiedon mukaan ovat pieniä. Nämä laitokset jäävät kuitenkin edelleen valvonnan piiriin.

Nykyisin luvanvaraisten toimintojen siirtäminen rekisteröintimenettelyyn siirtäisi näiden toimintojen valvontaa ennakkolisesta lupamenettelyyn perustuvasta valvonnasta

jälkivalvontaan, jossa varmistettaisiin, että toiminnoissa noudatetaan niille säädettyä valtioneuvoston asetusta. Tämän vaikutusta vaadittavan työn määrään on vaikea arvioida. Toimivallan siirtäminen valtion lupaviranomaisen ja kunnan lupaviranomaisen välillä ei sinänsä vaikuta valvontaan mutta siirtää valvonnan samalle viranomaiselle, jossa lupa-asiakin käsitellään.

2.4.4 Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että valtion ja kuntien ympäristölupa- ja valvontaviranomaisten välistä työnjakoa kehitetään ympäristöministeriön hankkeessa (Ympäristölupajärjestelmän ja –hallinnon uudistaminen, Keventämisprojektin (I) loppuraportti, Ympäristöministeriön raportteja 6/2008) esitetyllä tavalla ja asiaa koskevat ehdotukset valmistellaan ympäristöministeriössä.

Työryhmä ehdottaa myös, että ympäristöministeriössä selvitetään edelleen, voidaanko myös muita kuin edellä kuvattuja ympäristönsuojelulain 65 §:n mukaisia ilmoituksia ja niiden rekisteröintejä siirtää kuntien toimivaltaan. Näitä tilanteita ovat muun muassa satamien jätehuoltosuunnitelmat, jätteen käyttö maanrakentamisessa sekä haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävien toimintojen, kuten pesuloiden ja maalaamoiden ilmoitukset.

Perusteluna näille siirroille voisi olla, että rekisteröitävien toimintojen valvonta jo nykyisin kuuluu kunnille, ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallinen, tehtävällä on asiallinen yhteys paikallishallinnon tehtäviin tai uudet menettelyt koskevat laitoksia, joille kunta nykyisin antaa ympäristöluvan. Esimerkkinä asiallisesta yhteydestä nykyisten ja mahdollisten uusien tehtävien välillä voidaan todeta satamien jätehuollon järjestämisen yhteys kuntien jätehuollon järjestämiseen ja valvontaan sekä vesihuollon järjestämiseen. Jätteiden maanrakennuskäyttö taas liittyy sellaisten hankkeiden toteuttamiseen, jotka tunnetaan kunnassa ja joille kunta myöntää rakennus- tai purkamisluvat.

Myös vesilain mukaisten ruoppausilmoitusten asianmukaista käsittelypaikkaa olisi tarkoituksenmukaista harkita vesilain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Työryhmä ehdottaa lisäksi, että ympäristöministeriössä selvitetään ympäristöministeriön 24.9.2004 päivätyssä kirjeessä (YM7/401/2004) valtion lupaviranomaisten toimivaltaan kuuluvaksi katsottujen romuajoneuvojen ja sähkö- ja elektroniikkalaiteromun esikäsittelypaikkojen asianmukainen lupaviranomainen. Valtioneuvoston asetuksen perustelumuiistiossa todetun mukaisesti kirjeessä todettiin romuajoneuvojen ja käytöstä poistettujen sähkö- ja elektroniikkalaitteiden vastaanottopaikkojen lupa-asioiden käsittely kuntien lupaviranomaisten tehtäväksi. Selvityksen perusteella tulee tarvittaessa selkeyttää ympäristönsuojeluasetuksen 6 ja 7 §:n asianomaisia säännöksiä valtion ja kuntien viranomaisten toimivaltajaosta ottaen huomioon myös paristo- ja akkujätteen vastaanottopaikkoja ja esikäsittelypaikkoja koskevat ympäristöluvat.

Toimivallanjaon tarkistamisen lähtökohtana on, että kuntien ja valtion tehtävänjaossa säilyisi nykyiseen työmäärän jakoon perustuva tasapaino:

- lupamenettelyn piiristä poistuisi noin 200-250 toimintoa
- kunnalta valtion viranomaisille siirtyisi noin 20 siipikarjantuotantolaitoksen lupa-asiaa

- valtiolta kunnille tulisi lisää noin 50 lupa-asiaa koskien maankaatopaikkoja ja jätekäsittelylaitoksia.

Toimivallan siirtoehdotusten ja niiden perusteluiden osalta Suomen Kuntaliiton kanta on varauksellinen.

2.5 Maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset poikkeamisasiat

2.5.1 Poikkeamistoimivalta

Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) poikkeamispäätöksiä koskeva toimivalta on jaettu kunnan ja alueellisen ympäristökeskuksen välillä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:n 1 momentin mukaan kunta voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen laissa säädetyistä tai sen nojalla annetuista rakentamista tai muuta toimenpidettä koskevista säännöksistä, määräyksistä, kielloista ja muista rajoituksista.

Pykälän 2 momentin mukaan kunta ei kuitenkaan saa myöntää poikkeusta, kun kysymys on:

- 1) uuden rakennuksen rakentamisesta ranta-alueelle, jolla ei ole voimassa 72 §:n 1 momentissa tarkoitettua kaavaa;
- 2) vähäistä suuremmasta poikkeamisesta asemakaavassa osoitetusta rakennusoikeudesta;
- 3) poikkeamisesta rakennuksen suojelua koskevasta kaavamääräyksestä; tai
- 4) poikkeamisesta 53 §:n 3 momentissa tarkoitettuun asemakaavan hyväksymisestä johtuvasta rakennuskiellosta.

Poikkeamisen 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voi myöntää alueellinen ympäristökeskus.

2.5.2 Poikkeamispäätösten määrät

Kunnat ratkaisevat vuosittain noin 3000 poikkeamisasiaa. Seuraava taulukko osoittaa kuntien poikkeamispäätösten lukumäärät vuosina 2003 - 2007:

	2003	2004	2005	2006	2007
poikkeamispäätöksiä	2911	3058	3121	3151	2905

Alueelliset ympäristökeskukset tekivät vuonna 2007 hallinto-oikeuksiin yhteensä 38 valitusta kuntien poikkeamispäätöksistä.

Seuraava taulukko osoittaa ympäristökeskusten poikkeamispäätösten lukumäärät vuosina 2003 - 2007:

	2003	2004	2005	2006	2007
poikkeamispäätöksiä yhteensä	3471	3038	2926	2888	2766
rantapoikkeamisia	3066	2616	2512	2484	2350
muita poikkeamisia	405	422	414	404	416

Ympäristökeskusten ratkaisemista poikkeamisasioista noin 85 % koskee rantarakentamista. Rantarakentamista koskevien poikkeamispäätösten määrä on rantojen yleiskaavoituksen edistyessä vähentynyt vuodesta 2003 vuoteen 2007 noin 700 eli yli 20 %.

2.5.3 Poikkeamisasioiden käsittelystä ympäristökeskuksissa

Poikkeamishakemuksista 93 % ratkaistiin vuonna 2007 ympäristökeskuksissa alle 6 kuukaudessa. Ympäristökeskukset käyttivät poikkeamispäätöksiin vuonna 2007 yhteensä 22 htv. Poikkeamispäätösten valmistelu ympäristökeskuksissa on yleensä järjestetty niin, että niitä käsittelevillä henkilöillä on myös muita työtehtäviä. Ympäristökeskusten resurssien tarvetta on osaltaan lisännyt kuntien usein puutteellinen valmistelu lausuntovaiheessa (esimerkiksi maaomistajien yhdenvertaisen kohtelun perusteeksi tarvittava emätilaselvitys). Siirrettäessä poikkeamistoimivaltaa nykyistä laajemmin kunnille osa ympäristökeskuksissa nyt poikkeamispäätösten valmisteluun käytettävistä henkilövoimavaroista tarvitaan kuntien päätöksenteon ohjaukseen ja valvontaan.

Kunnat voivat periä poikkeamispäätöksistä korvauksen, jonka perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa ja joka kattaa päätösten valmistelusta niille aiheutuvat kustannukset. Jo nyt kunnat vastaanottavat kaikki poikkeamishakemukset, täydentävät tarvittaessa asiakirjoja, käsittelevät asian kunnassa ja toimittavat sitä koskevan lausuntonsa alueelliselle ympäristökeskukselle ratkaisua varten. Kun asia jatkossa käsiteltäisiin kunnassa ratkaisuun asti, voisi kunta siis saada korvauksen myös valmistelutyöstä, jonka se on tähän saakka joutunut tekemään ilman korvausta.

2.5.4 Hallitusohjelman toteuttaminen

Hallitusohjelman mukaan kunnan lupaviranomaisasemaa rantarakentamisessa selkiytetään. Ympäristöministeriön tarkoituksena on, että rantapoikkeamisten toimivaltaa selkeyttävä ja kuntiin siirtävä lainmuutos valmistellaan siten, että muutos voidaan toteuttaa vuonna 2010. Ministeriössä valmistellaan erikseen myös muita edellä mainittuja poikkeamispäätöksiä koskevan toimivallan siirtäminen kunnille ottaen huomioon kuntarakenteen kehittyminen lähivuosina. Työryhmä tukee ympäristöministeriön tahollaan tekemää työtä tavoitteena maankäyttö- ja rakentamislain 171 §:n mukaisen poikkeamistoimivallan antaminen kokonaisuudessaan kunnille.

Toimivallan siirtoehdotusten ja niiden perusteluiden osalta Suomen Kuntaliiton kanta on varauksellinen.

3. Selvitykset nykyisten lääninhallitusten tehtävien siirtämisestä valtion paikallishallinnolle

3.1 Kuluttaja- ja kilpailutehtävät osana kilpailu- ja kuluttajapolitiikan kokonaisuutta

Lääninhallituksia ohjaa kuluttaja-asioissa Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies ja kilpailuasioissa Kilpailuvirasto työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla. Päivittäistavarahuollon tehtävissä ohjaavat viranomaiset ovat työ- ja elinkeinoministeriö ja Huoltovarmuuskeskus.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain (169/2007) 8 § 1 mom. 2 kohdan mukaisesti kunnalta valtion järjestettäväksi ja rahoitettavaksi siirretään kuluttajaneuvonta 1.1.2009 lukien. Hallituksen esityksessä (54/2008) eduskunnalle laeiksi kuluttajaneuvonnasta sekä eräistä muiksi laeiksi esitetään kuluttajaneuvonnan siirtoa valtion paikallishallintoon maistraattien tehtäväksi. Kuluttajaneuvonnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat Kuluttajavirastolle.

Lääninhallitusten tuottamat kuluttaja- ja kilpailutehtävät sisältävät seuraavia tehtäviä:

3.1.1 Hintavertailut ja selvitykset

Hintavertailut ja –selvitykset liittyvät kiinteästi kuluttaja- ja kilpailupolitiikan kokonaisuuteen. Niistä on säädökset laissa Kuluttajavirastosta (1056/98, 4§) ja Kuluttajatutkimuskeskuksesta (112/1990, 6§). Hintavertailut ja selvitykset lakisääteisinä tehtävinä kuuluvat Kuluttajavirastolle ja lääninhallitus avustaa Kuluttajavirastoa näiden tekemisessä. Hintavertailuja ja –selvityksiä on sekä paikallisia että koko maata kattavia. Hintavertailuja laaditaan myös keräämällä tietoja verkosta. Käytännössä eri hankkeita varten kerättyjä tietoja hyödynnetään yhteistyössä ristiin, jotta toiminta olisi tehokasta. Tästä esimerkkinä hintavertailut – peruspalvelujen arviointi – tutkimustoiminta. Hintakeräilyjen yhteydessä suoritetaan myös valvontatoimintaa.

3.1.2 Kuluttajaviraston alalle kuuluvat valvontatehtävät

Tehtävien luonteena on markkinoiden toimivuuden selvittäminen. Asiakkaita ovat elinkeinonharjoittajat, eivät yksittäiset kuluttajat.

Hintamerkintöjen valvonta (Kuluttajansuojalaki; Asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (1359/1999); VNA asuntojen markkinoinnissa annettavista tiedoista (130/2001)). Valvonta toteutetaan hankkeittain tai hintavertailujen ja selvitysten yhteydessä sekä puuttamalla läänin omassa valvonnassa havaittuihin virheisiin ja tarkastamalla lääniin tulleet valitukset. Valvontaa tehdään liikekäynnin ja markkinointia seuraten. Lääninhallitus voi antaa suullisia huomautuksia tai kirjallisia kehotuksia puutteellisista merkinnöistä sekä määrätä markkinointikiellon.

EU:n yhteistyöasetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2006/2004 kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten

yhteistyöstä). Asetuksessa säädetään kansallisten valvontaviranomaisten keskinäisestä yhteistyöstä ja avunannosta komission kanssa. Suomesta yhteysvirastoksi on nimetty Kuluttajavirasto/-asiamies. Toimialakohtaisia valvontatehtäviä on lisäksi muun muassa seuraavilla toimivaltaisilla viranomaisilla: Elintarvikevirasto, Ilmailulaitos, Kuluttajavirasto/-asiamies, Lääkelaitos, Rahoitustarkastus, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, Vakuutusvalvontavirasto, Viestintävirasto, sisäasiainministeriön ase- ja arpajaishallintoyksikkö, keskusrikospoliisi ja lääninhallitukset.

Lääninhallitus on toimivaltainen hintamerkintäasetuksen osalta. Epäillessään yhteisön sisäistä rikkomusta lääninhallituksella on oikeus saada kaikki asiakirjat tutustuttaviksi, tehdä tarkastuksia, pyytää kirjallisesti elinkeinonharjoittajaa lopettamaan rikkomukset ja vaatia rikkomuksen lopettamista.

Kulutusluottojen markkinoinnin valvonta. Lääninhallituksen tehtävänä on valvoa yhdessä Kuluttajaviraston kanssa kuluttajansuojalain 7 luvun säännösten noudattamista (KSL 7 luku 24 §). Elinkeinonharjoittaja on velvollinen luovuttamaan valvontaviranomaisen nähtäväksi kulutusluottoja koskevat valvonnan kannalta tarpeelliset asiakirjat. Valvontaa toteutetaan hankkeina ja seuraamalla aktiivisesti liikkeiden luottomarkkinointia sekä puuttamalla virheellisiin mainoksiin. Lääninhallitus voi antaa elinkeinonharjoittajille suullisia huomautuksia tai kirjallisia kehoituksia lainvastaisesta kulutusluottojen markkinoinnista.

Valmismatkaliikevalvonta. Valmismatkaliikkeistä annetun lain (1080/1994) mukaan lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista valvovat Kuluttajavirasto sekä sen ohjeiden mukaan lääninhallitukset ja poliisiviranomaiset. Valmismatkaliikerekisteriä pitää Kuluttajavirasto, jolle matkanjärjestäjän on asetettava viraston hyväksymä vakuus. Valmismatkaliikkeenharjoittajan on vaadittaessa annettava lääninhallitukselle kaikki valvontaa varten tarvittavat asiakirjat, tiedot ja muut selvitykset. Valvontaa tehdään lääneissä markkinointia seuraamalla ja valvontakäynneillä liikkeisiin.

3.1.3 Talous- ja velkaneuvonta

Talous- ja velkaneuvonnasta annetun lain (713/2000) mukaan lääninhallitus vastaa siitä, että talous- ja velkaneuvontaa on riittävästi saatavissa läänin alueella. Neuvonta järjestetään ensisijaisesti niin, että lääninhallitus tekee kunnan kanssa sopimuksen neuvontapalvelujen järjestämisestä. Jos kunta ei tee sopimusta, lääninhallituksen on hankittava palvelut tehtävien hoitamiseen sopivalta palvelun tuottajalta. Talous- ja velkaneuvonnan yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat Kuluttajavirastolle.

Kuluttajapoliittisen ohjelman (VN periaatepäätös 15.5.2008) mukaan on asetettu selvitysmies tekemään kokonaisarvio talous- ja velkaneuvonnan kehittämistarpeista 31.1.2009 mennessä. Yhtenä vaihtoehtona selvityksessä on tehtävien yhdistäminen kuluttajaneuvontaan tai johonkin muuhun olemassa olevaan järjestelmään. Tähän perustuen talous- ja velkaneuvonnan tehtävien tarkempaa tarkastelua työryhmä ei pitänyt tarkoituksenmukaisena.

3.1.4 Kilpailunrajoituslain mukaiset tehtävät

Kilpailunrajoituslaki (480/1992) säätelee elinkeinonharjoittajien välistä toimintaa. Lain tarkoituksena on terveen ja toimivan kilpailun turvaaminen vahingollisilta kilpai-

lunrajoituksilta. Lakia sovellettaessa on erityisesti otettava huomioon kuluttajien etu ja elinkeinotoiminnan harjoittamisen vapauden turvaaminen perusteettomilta esteiltä ja rajoituksilta. Tehtävissä korostuu valvontatehtävän luonne. Tarkoituksena on ensi sijassa kilpailuprosessin toimivuuden turvaaminen, ei yksittäisen elinkeinonharjoittajan etujen ajaminen.

Kilpailuvalvonta. Kansallisesti kilpailunrajoituksista on säännelty kilpailunrajoituslaissa. Kun kilpailunrajoitus on omiaan vaikuttamaan EY:n jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 81 ja 82 art. säännöksiä.

Elinkeinonharjoittajilla on tietojenantovelvollisuus lääninhallituksille niiden selvittäessä kilpailunrajoituksia tai kilpailuolosuhteita. Lääninhallitus ryhtyy Kilpailuviraston toimeksiannosta toimenpiteisiin kilpailunrajoituksen vahingollisten vaikutusten poistamiseksi (kielletyt kilpailunrajoitukset). Lääninhallituksen tehtävänä on selvittää kilpailunrajoituksia (selvityspyynnöt, tarkastukset, aineiston analysointi) ja tehdä esityksiä Kilpailuvirastolle kilpailunrajoitusten poistamiseksi.

Kilpailun edistäminen. Kilpailuvirastosta annetun lain (711/1988) mukaan virasto mm. tutkii kilpailuolosuhteita ja tekee aloitteita kilpailun edistämiseksi ja kilpailua rajoittavien säännösten ja määräysten purkamiseksi. Myös lääneillä on tietojensaantioikeus niiden selvittäessä kilpailuolosuhteita. Läänien tehtävänä ovat kilpailun esteiden selvittäminen (selvityspyynnöt, aineiston analysointi) sekä neuvottelut ja esitykset esteiden poistamiseksi.

3.1.5 Päivittäistavarahuollon varautuminen

Varautumisen yhteensovittamisesta alueellisella tasolla vastaa tällä hetkellä lääninhallitus, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen valmiuslaissa tarkoitettua poikkeusoloihin varautumista huolehtimalla sen edellyttämän yhteistoiminnan järjestämisestä läänissä. Lääninhallituksen päivittäistavarahuollon (kansanhuollon) varautumistehtävät ovat osa alueellista varautumista.

Päivittäistavarahuolto on myös osa poikkeusolojen elintarvikehuoltoa turvaavaa järjestelmää. Päivittäistavarahuollon tehtävänä läänin alueella on perustoimeentulotavaroitten saatavuuden turvaaminen normaaliaikojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Lääninhallitus ohjaa kuntia päivittäistavarahuollon varautumisessa.

Poikkeusoloissa lääninhallituksille kuuluisivat päivittäistavarahuollon piiriin kuuluvien kulutushyödykkeiden kysyntä- ja tarjontatilanteen sekä hintojen seuranta sekä osaltaan vähittäiskaupan säännöstelyn ohjaus ja toimeenpano (ehdotus valmiuslaiksi HE 3/2008 28 § ja 31 §).

3.1.6 Peruspalvelujen arviointi

Lääninhallituslain (22/1997) mukaan lääninhallitus arvioi asianomaisen ministeriön ohjauksessa alueellisesti toimialansa peruspalveluja. Kuluttaja-asioissa lääninhallitukset ovat arvioineet mm. päivittäistavarakauppojen, pankki- ja postipalvelujen, kuluttajaneuvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan saavutettavuutta.

3.1.7 Lupa- ja rekisteröintitehtävät

Perintätoimi

Perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) mukaan luvan perintätoiminnan harjoittamiseen antaa keskushallintoviranomaisena Etelä-Suomen lääninhallitus. Toimiluvan edellytykset ovat 2 - 5 §:ssä (oikeus harjoittaa elinkeinoa, luotettavuus, vakavaraisuus, vastaava henkilö, kykenee huolehtimaan perityistä varoista). Lisäksi laissa on säännöksiä tilintarkastuksesta, valvonnasta ja pakkokeinoista.

Kiinteistönvälitysliikkeet ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeet

Kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä annetun lain (1075/2000) mukaan välitystä saa harjoittaa vain, jos on rekisteröitynyt ko. välitysliikkeeksi. Lääninhallitus pitää välitysliikkeistä rekisteriä. Rekisteröinnin edellytykset ovat 8 §:ssä (oikeus harjoittaa elinkeinoa, riittävä vastuuvakuutus toiminnasta mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen varalta, välittäjäkokeen suorittanut vastaava hoitaja, joka on luotettava ja sopiva). Lääninhallitus voi myös evätä rekisteröinnin, jos ilmenee, että ilmoituksen tekijä aikoo harjoittaa välitystoimintaa toisen välikätenä. Lisäksi on säännöksiä mm. toimeksiantopäiväkirjasta ja asiakasvarojen erillään pitämisestä sekä valvonnasta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta ja pakkokeinoista ja rekisteristä poistamisesta. Työ on luonteeltaan valvontaa, jonka tavoitteena on markkinoiden toimivuus.

Vähittäiskaupan aukioloa koskevat poikkeusluvut

Vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeen aukioloajoista annetun lain (1297/2000) mukaan lääninhallitus voi erityisestä syystä sallia aukiolon muinakin kuin laissa säädettyinä aikoina. Erityisenä syynä pidetään liikkeen sijaintiin, matkailuun, yleisötapahtumiin tai vastaaviin tilanteisiin liittyviä tekijöitä, jotka vaikuttavat palvelujen kysyntään. Lupa voidaan myöntää määräajaksi tai toistaiseksi tai peruuttaa, jos luvan edellytykset eivät enää täyty. Vähittäiskauppojen aukiolon poikkeuslupien myöntämisen perusteet sisältävät myös kilpailullisia näkökantoja.

Lisäksi läänien kilpailu- ja kuluttaja-asioita käsittelevät henkilöt ovat hoitaneet mm. vakausvalvontaa ja tekijänoikeuslain mukaisia tehtäviä.

3.1.8 Työryhmän arvio ja ehdotus

Kriteeri: Asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaina ovat kansalaiset ja pienet yritykset

Toimet kohdistuvat elinkeinonharjoittajiin, pl. talous- ja velkaneuvonta, jossa asiakkaina/ sopimuskumppaneina ovat kunnat, jakamatta yrityksiä pieniin tai suuriin. Markkinoiden toimivuuden turvaamisen valvonnan kohteena ovat kyseessä olevalla toimialalla olevat elinkeinonharjoittajat. Kyse on elinkeinonharjoittamisessa noudatettavien, asiakkaisiin/ sopimuskumppaneihin kohdistuvien menettelyjen laillisuusvalvonnasta.

Aluehallintoviranomaisten varautumistehtävät keskitetään ALKU-hankkeen väliraportin mukaisesti aluehallintovirastoihin. Päivittäistavarahuollon alueellista varautumistehtävää ei voida irrottaa muusta varautumisesta. Kuitenkin päivittäistavarahuollon varautumistehtävä on tarkoituksenmukaisinta tuottaa organisaatiossa, jolle markkinoiden toimivuuden valvonta kuuluu myös normaalioloissa. Asiakaspalvelun perusteella siirtoedellytykset paikallishallintoon eivät täyty.

Kriteeri: Ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista

Kuluttaja- ja kilpailutehtävät liittyvät markkinoiden toimivuuden turvaamiseen. Lääninhallitukset valvovat lainsäädännön noudattamista. Tehtävät ovat luonteeltaan lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä, jotka edistävät tervettä ja toimivaa taloudellista kilpailua, kuluttajansuojan ja kansalaisten taloudellisen turvallisuuden toteutumista sekä elinkeinonharjoittajien tasapuolisia toimintaedellytyksiä. Tehtävät ovat luonteeltaan alueellisia eikä ratkaisujen merkitys ole paikallista.

Kriteeri: Tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle

Kuluttaja- ja kilpailutehtävien hoitoa on tehostettu kokoamalla erilainen osaaminen alueilta yhteen. Tehtävien hoitoa on tietyiltä osin keskitetty muutamaaan lääninhallitukseen. Tehtävät ovat sidoksissa toisiinsa ja ne tukevat toisiaan. Toimenkuvat on koottu siten, että tehtävät tukevat toisiaan.

Lääninhallitusten kuluttaja- ja kilpailutehtävien resurssit, volyymit ja toimipisteet:

Tehtävä	Htv/vuosi	Toiminnan volyymi/vuosi	Paikkakunnat, joissa tehtäviä hoidetaan
Kuluttaja-asiat, valvonta-tehtävät	13,5	6000 – 7000 tarkastusta	15
Hintavertailut	8	6 -11 vertailua	15
Peruspalvelujen arviointi			5
Talous- ja velkaneuvonta	2,5	n. 65 sopimusta	5
Kilpailuasiat	4 – 5	50 -90 selvitystä	8

Tehtävämäärät eivät ole riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle.

Kriteeri: Tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin

Kuluttajaneuvontaa koskevan lakiehdotuksen (HE 54/2008) mukaisesti kuluttajaneuvonta siirtyisi maistraattien tehtäväksi 1.1.2009. Kuluttajaneuvonnassa annetaan kuluttajille ja elinkeinonharjoittajille tietoja ja neuvontaa kuluttajille merkittävistä asioista sekä kuluttajan oikeudellisesta asemasta. Pääosa tehtävistä on kuluttajan avustamista yksittäisen kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välisten ristiriitojen selvittämisessä ja sovittelussa. Tehtäviin kuuluu myös osallistuminen kulutushyödykkeiden hintojen, laadun, markkinoinnin ja sopimusehtojen seurantaan. Markkinoinnin seuranta on ensisijaisesti neuvonnan tietoaineksen lisäämistä, jossa havaituista lainvastaisuuksista ilmoitetaan asianomaiselle viranomaiselle. Maistraateilla ei ole keinoja puuttua lainvastaisuuksiin tai tehdä yrityksiin tarkastuksia lääninhallituksissa hoidettavien tehtävien tapaan.

Kuluttajaneuvonnassa ensisijaisina asiakkaina ovat kuluttajat. Aluehallinnossa nyt suoritettavilla kuluttaja- ja kilpailutehtävillä on vähäinen substanssiyhteys maistraatin tehtäviin.

Ehdotus:

Kuluttaja- ja kilpailupolitiikan tehtävät olisi tarkoituksenmukaista asiantuntemuksen turvaamiseksi tuottaa edelleen alueellisesti keskittäen. Tehtävien hajautusta entisestään ei myöskään pidetä relevanttina niihin kohdistuvien vähäisten resurssien takia. Tuottavuustavoitteet tukevat keskitettyä ratkaisua. Työryhmä toteaa, että aiemmin toteutetussa suurlääniuudistuksessa resursseja keskitettiin, mikä on sittemmin koettu hyväksi ratkaisuksi. Työryhmä viittaa myös Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman kirjaukseen (kohta 13.1 Keskus- ja aluehallinto / Aluehallinto, valtiovarainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, s. 69-70), jonka mukaan lupa-asiat tulisi koota yhteen ja ALKU-raporttiin, joka sisältää saman tahtotilan ilmaisen.

Työryhmä katsoo, että nykyiset lääninhallitusten tehtävät kuluttaja- ja kilpailupolitiikassa tulee säilyttää yhtenäisenä aluetason viranomaisella. Tehtävät ovat luonteeltaan alueellisia lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä ja soveltuvat parhaiten uuden aluehallintoviranomaisen aluehallintoviraston tehtäväalaa. Selkeitä perusteita tehtävien siirrolle paikallishallintoon ei ole, vaikkakin kuluttaja-asioissa markkinoiden seurannan osalta voidaan nähdä jonkinasteinen yhteys kuluttajaneuvontaan.

Koska myöskään ALKU-hankkeen väliraportissa määritellyt tehtävien siirtoedellytykset aluehallinnosta paikallishallintoon eivät täyty, kuluttaja- ja kilpailupolitiikan kokonaisuus ehdotetaan toteutettavaksi aluehallintoviranomaisessa, aluehallintovirastossa. Toiminnan tehostamiseksi ja erityisosaamisen varmistamiseksi tulisi jopa harkita eräiden tehtävien edelleen keskittämistä aluehallintovirastoon.

3.2 Talletuksien ja vakuuksien sekä rakenteilla olevan asunto-osakeyhtiön turva-asiakirjojen säilyttäminen

3.2.1 Talletukset ja vakuudet mukaan lukien ympäristöhallinnon vakuudet

Suoritusvelvollinen voi tallettaa rahaa, arvopapereita tai asiakirjoja lääninhallitukseen toisen lukuun, mikäli suoritusvelvollisuutta ei muuten voida täyttää tai jos suoritusvelvollinen ei tiedä, kenelle suoritus on toimitettava tai kenellä kahdesta tai useammasta suorituksen vaatijasta on siihen oikeus. Tallettaminen voi perustua myös lain, toimitusmiesten tai ympäristölupaviraston määräykseen.

Talletus on tehtävä sille lääninhallitukselle, jonka alueella maksu tai muu suoritus olisi toimitettava. Talletus on saajansa nostettavissa 10 vuotta. Tehtävään käytetään lääninhallituksissa noin 7 henkilötyövuotta.

Kriteeri: Asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaina ovat kansalaiset ja pienet yritykset

Selvityksen perusteella työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa. Asiakkaina on suuria ja pieniä yhtiöitä, valtion virastoja sekä kansalaisia. Asiakaspalvelun perusteella siirtoedellytykset paikallishallintoon eivät täyty.

Kriteeri: Ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista

Tallettamisella on merkitystä vain tallettajalle ja talletukseen oikeutetulle. Ratkaisuilla ei ole paikallista merkitystä.

Talletus on tehtävä siihen viranomaiseen, jonka alueella maksu tai muu suoritus olisi toimitettava. Tallettajan kotipaikka ei määritä toimivaltaista viranomaista koskaan. Lunastuslakiin tai osakeyhtiölakiin perustuvissa talletuksissa toimivaltainen viranomainen ei määräydy talletukseen oikeutetunkaan kotipaikan mukaan, vaan lunastettavan kiinteistön tai sen osakeyhtiön, jonka osakkeita on lunastettu, kotipaikan mukaan, jolloin talletuksen nostajienkin kotipaikat voivat olla talletusta hoitavan viranomaisen toimialueen ulkopuolella.

Ratkaisun tekeminen talletusasiassa ei edellytä paikallistuntemusta.

Kriteeri: Tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle

Koska tehtävään käytetään vain 7 henkilötyövuotta lääninhallituksissa, tehtävämäärät eivät ole riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle.

Kriteeri: Tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin

Talletusten hoitoon liittyvillä tehtävillä ei ole minkäänlaista substanssiyhteyttä maistraatin tehtäviin.

Ympäristöhallinnon vakuudet

Toiminnanharjoittajilta saatetaan vaatia vakuutta myös ympäristölupa-asioiden yhteydessä. Jos toiminnanharjoittaja haluaa aloittaa luvanvaraisen toiminnan ennen sitä koskevan ympäristöluvan lainvoimaisuutta, lupaviranomainen voi luvan hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan aloittaa muutoksenhausta huolimatta lupapäätöstä noudattaen. Hakijan on tällaisessa tapauksessa asetettava hyväksyttävä vakuus ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräysten muuttamisen varalle (Ympäristönsuojelulaki 101 §). Ympäristölupavirasto voi myös antaa lupapäätöksessään töidenaloittamisluvan ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä. Luvan hakijalta edellytetään, että hän ennen töihin ryhtymistä tallentaa vakuuden (Vesilaki 2 luvun 26 §).

Myös jätteen hyödyntämis- ja käsittelytoimintaa harjoittavalta voidaan tietyissä tapauksissa vaatia riittävää vakuutta. Vakuutta vaaditaan aina ongelmajätteiden hyödyntämistä tai käsittelyä ja kaatopaikkatoimintaa harjoittavilta. Vakuuden hyväksyttävyyden määrittelee ympäristölupaviranomainen ja siitä määrätään toimintaa koskevassa ympäristöluvassa (Ympäristönsuojelulaki 42 §).

Työryhmän kannanotto

Työryhmä katsoo, etteivät tehtävän siirtoedellytykset maistraatteihin täyty. Työryhmä katsoo myös, että tehtävämäärien vähäisyyden vuoksi sekä riittävän asiantuntemuksen turvaamiseksi tehtävä soveltuu hoidettavaksi yhdessä tai useammassa alushallintovirastossa. Koska esimerkiksi eräisiin ympäristölupiin liittyy vakuuksien asettamisvelvoitteita, työryhmä esittää, että vakuuksien hallinnoinnin asianmukaiseksi varmistamiseksi aluehallintovirastojen organisoinnissa otetaan tämä huomioon, ja pohdittaisiin

mahdollisuuksia yhdistää asetettuihin vakuuksiin ja vakuuksien vapauttamiseen liittyviä tehtäviä yli vastuualueiden.

3.2.2 Turva-asiakirjat

Tehtävät sisältyvät asuntokauppalakiin. Säännösten avulla osakkeen ostajan oikeudellista ja taloudellista asemaa pyritään suojaamaan rakentamisvaiheessa. Turva-asiakirjojen säilyttämisessä on kyse palvelusta, jota valtion viranomainen eli lääninhallitus ei tuota yksinoikeudella, vaan tehtävää hoitavat pääsääntöisesti pankit.

Kriteeri: Asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaina ovat kansalaiset ja pienet yritykset

Työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa. Asiakkaina ovat asunto-osakeyhtiöitä perustavat osakkaat (ns. grynderit) ja osakkeenostajat. Asiakaspalvelun perusteella siirtoedellytykset paikallishallintoon eivät täyty.

Kriteeri: Ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista

Ratkaisulla on merkitystä perustajaosakkaalle, osakkeiden ostajille ja perustetulle asunto-osakeyhtiölle. Turva-asiakirjat on jätettävä rakenteilla olevan asunto-osakeyhtiön kotipaikan lääninhallitukselle. Toimivaltainen viranomainen ei määrity perustajaosakkaan kotipaikan perusteella. Myös osakkeenostajat ja ostajia luottavat pankit ovat usein muulta paikkakunnalta. Rakentamisvaiheen päätyttyä turva-asiakirjat luovutetaan asunto-osakeyhtiölle. Ratkaisuilla ei siten ole kuin ehkä asunto-osakeyhtiön kannalta juurikaan paikallista merkitystä.

Kriteeri: Tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle

Turva-asiakirjoja on käytännössä säilytetty kahdessa lääninhallituksessa. Turva-asiakirjojen säilyttämistehtäviä on 2000-luvulla tullut vireille yhteensä 14. Säilytys lääninhallituksissa on siten vähäistä. Tehtävämäärät eivät ole riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle.

Kriteeri: Tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin

Turva-asiakirjojen säilyttämiseen liittyvät tehtävät ovat osakkeenostajan oikeudellista ja taloudellista asemaa turvaavia erityistehtäviä eikä niillä ole substanssiyhteyttä maistraattien tehtäviin.

Työryhmän kannanotto

Työryhmä katsoo, että kriteerit tehtävän siirtämiselle paikallishallinnon viranomaiselle eivät täyty. Mikäli katsotaan, että tehtävän hoito edelleen kuuluu valtiolle, soveltuu se hoidettavaksi keskitetysti aluehallintovirastossa.

3.3 Rahankeräysluvat ja niiden valvonta, luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi, löytötavaratoimistoluvat, ampumaradan perustamisluvat ja ampumayhdistysluvat, tavara-arpajaisluvat ja eläinten luovuttaminen palkintona, vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeusluvat ja ns. lauttaluvat

Poliisihallinnon kehittämisen perusteet on määritelty poliisin hallintorakennehankkeessa (PORA-hanke). Hankkeen ehdotuksista poliisilaitosjaotuksen uudistus toteutetaan 1.1.2009 lukien. Muina ehdotuksina on poliisihallituksen perustaminen 1.1.2010 ja lupahallinnon ohjaustehtävien ja valtakunnallisten lupien keskittäminen poliisihallitukseen. Arpajais- ja asehallintoyksikkö (AAHY) ja Turvallisuusalan valvontayksikkö olisivat poliisihallituksen alueellistettuja yksiköitä.

Työryhmässä todettiin, että tehtävät sijoittuisivat poliisin hallintorakennehankkeen ehdotusten mukaisesti seuraavasti.

3.3.1 Rahankeräysluvat ja niiden valvonta

Rahankeräysluvat ja niiden valvonta on keskitetty Etelä-Suomen lääninhallitukselle silloin kun rahankeräys toimeenpannaan yhden kihlakunnan aluetta laajemmalla alueella. Etelä-Suomen lääninhallitus ja kihlakuntien poliisilaitokset vastaavat myöntämiinsä lupiin perustuvien rahankeräysten toimeenpanon valvonnasta.

Rahankeräyslainsäädäntö uudistettiin 1.7.2006 voimaan tulleella rahankeräyslailla (255/2006). Lain uudistamisen tavoitteena oli muun muassa lupakäytännön yhtenäistäminen ja keräysten toimeenpanon valvonnan tehostaminen. Lakiin sisällytettiin myös uusi kiellettyjä keräystapoja koskeva säännös.

Rahankeräysten merkitys kansalaisjärjestöjen varainhankinnan muotona on kasvanut ja näyttää edelleen kasvavan. Nykyaikainen teknologia on mahdollistanut uudenkaltaisten ja entistä tehokkaampien keräystapojen käyttöönoton. Teknologian kehittymisen seurauksena myös keräyksiin liittyvien vilpin ja väärinkäytösten ja suoranaisen rikollisuuden riski on oleellisesti lisääntynyt. Näiden riskien tunnistaminen ja torjuminen edellyttää erityisiä ammattitietoja ja -taitoja, joiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman tehtävien keskittämisen kautta saatavaa riittävää kokemusta. Tämän vuoksi yhtä kihlakuntaa laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti toimeenpantavien rahankeräysten lupa- ja valvontatehtävät tulisi keskittää alan valtakunnallisesta valvonnasta vastaavalle erityisviranomaiselle arpajais- ja asehallintoyksikölle. Rahankeräys- ja tavara-arpajaosluvat vaativat lääninhallituksissa työpanosta noin 4 htv:ta.

3.3.2 Luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi sekä löytötavaratoimistoluvat

Lääninhallitus myöntää alueellaan luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi (Tieliikenneasetus 182/1982, 51 §). Vaikkakin teiden sulkeminen nopeuskilpailujen ajaksi kattaa laajemman alueen, tehtävä on vaikutuksiltaan paikallinen. Lupien myöntäminen soveltuisi paikallispoliisille. Näihin tehtäviin lääninhallituksissa arvioidaan käytetyn alle 0,5 htv:tä.

Löytötavara-asetuksen perusteella luvan löytötavaratoimiston pitämiseen myöntää se lääninhallitus, jonka alueella löytötavaratoimintaa pääasiallisesti harjoitetaan. Poliisille on annettava tieto myönnetystä luvasta ja löytötavaratoimistojen toimipaikoista. Työryhmässä tarkasteltiin toiminnon sijoittumista ja todettiin löytötavaratoimistolupien soveltuvan lähinnä poliisihallituksen poliisitoimintayksikölle. Asia käsitellään poliisin hallintorakennehankkeessa.

3.3.3 Ampumaradan perustamisluvat ja ampumayhdistysluvat

Ampumaradan perustamisluvan myöntää ampumaratojen laittamisesta ja kunnossapidosta vuonna 1915 annetun asetuksen mukaan lääninhallitus (asetuksessa kuvernööri). Päätöksissä otetaan huomioon ympäristöluvat sekä poliisin ja tarvittaessa kunnan ympäristösuojeluviranomaisen lausunnot. Lupia haetaan erittäin vähän. Ampumaradan perustamisluvat ovat poliisille kuuluvaa tehtävää yleisen turvallisuuden ja järjestyksenpidon kannalta. Nämä tehtävät vaativat lääninhallituksissa työpanosta noin 0,5 htv:tä.

Sisäasiainministeriö on asettanut 29.9.2008 ampuma-aselainsäädännön uudistushankkeen. Hankkeessa uudistetaan ampuma-aselainsäädäntö, ampumaratojen laittamista ja kunnossapitoa koskeva lainsäädäntö sekä ilma- ja jousiaseita koskeva lainsäädäntö.

Ampumaradan perustamislupia ja ampumayhdistyslupia koskevien tehtävien sijoituspaikka selvitetään ao. hankkeessa. Tämän vuoksi työryhmä ei katso perustelluksi ottaa kantaa tehtäväsiirtoon.

3.3.4 Tavara-arpajaisluvut ja eläinten luovuttaminen palkintona

Poliisin lupahallinnon tehtävien organisointiin liittyen arpajaislakihankkeessa selvitetään lääninhallituksista yhtä poliisilaitosta laajemmalla alueella toimeenpantavien tavara-arpajaislupien keskittämistä arpajais- ja asehallintoyksikköön.

Nykyaikainen teknologia on mahdollistanut uudenkaltaisten tavara-arpajaismuotojen käyttöönottamisen. Teknologian kehittymisen seurauksena tavara-arpajaisiin liittyvien väärinkäytösten riski on lisääntynyt. Riskien tunnistaminen ja torjuminen edellyttää ammattitaitoa, jonka saavuttaminen ei ole mahdollista ilman tehtävien keskittämisen kautta saatavaa riittävää kokemusta. Tämän vuoksi tavara-arpajaisluvut tulisi keskittää poliisin hallintorakennehankkeen ehdotusten mukaisesti arpajais- ja asehallintoyksikölle.

Eläintensuojelulain (247/1996) 18 § mukaan eläimen luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittona on kielletty. Lääninhallitus voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksia kiellostä. Tämän vuoksi tehtävä tavara-arpajaislupiin liittyen tulisi keskittää poliisin hallintorakennehankkeen ehdotusten mukaisesti arpajais- ja asehallintoyksikölle.

3.3.5 Vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeusluvut

Vähittäiskauppaliikkeiden aukiolon poikkeusluvut käsitellään osana kilpailu- ja kuluttajapolitiikan kokonaisuutta luvussa 3.1.7.

Työryhmä katsoo, että nykyisten lääninhallitusten kuluttaja- ja kilpailupolitiikan tehtävät tulee säilyttää kokonaisuutena. Tehtävät ovat luonteeltaan alueellisia lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä ja soveltuvat parhaiten uuden aluehallintoviranomaisen aluehallintoviraston tehtäväalaaan. Tehtävät elinkeinoelämään kuuluvina eivät sovellu paikallispoliisin tehtäviin.

3.3.6 Lauttaluvat

Hälytysajoneuvolla ja poliisin virkatehtävässä olevalla ajoneuvolla on oikeus päästä maantielautalle ennen muita ajoneuvoja. Liikenneministeriö voi koko maassa ja lääninhallitus alueellaan antaa määräyksiä siitä, missä järjestyksessä muut ajoneuvot pääsevät lautalle (Tieliikennelaki 267/1981, 39 §). Lääninhallitukselle nyt kuuluvan tehtävän katsotaan soveltuvan elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen toimialalla liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Näihin tehtäviin arvioidaan käytetyn lääninhallituksissa noin 0,2 htv.

4. Kielellisten vaikutusten arviointi

- **Kielilain (423/2003)** mukaan jokaisella on oikeus käyttää omaa kieltään ja tulla kuulluksi omalla kielellään viranomaisen aloitteesta vireille tulevassa asiassa. Oikeushenkilöllä on oikeus viranomaisessa asioidessaan käyttää pöytäkirjakieltään, joko suomea tai ruotsia.
- **Saamen kielilain (1086/2003)** mukaan saamelaisella on oikeus omassa asiassa tai asiassa, jossa häntä kuullaan, käyttää laissa tarkoitettussa viranomaisessa saamen kieltä. Oikeushenkilöllä on oikeus viranomaisessa asioidessaan käyttää pöytäkirjakieltään.

Tehtäväsiirrot valtion aluehallinnon (lääninhallitukset) ja kuntien välillä

Nyt lääninhallituksissa hoidettavien Alkon alkoholimyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden omavalvontasuunnitelman hyväksyminen sekä niiden tarkastukset sekä hautaustoimilain mukaiset lupasiat esitetään siirrettäviksi asianomaisten kuntien päätettäväksi.

Etelä-Suomen lääninhallitus ja Länsi-Suomen lääninhallitus ovat kaksikielisiä viranomaisia ja Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänit ovat yksikielisiä viranomaisia. Etelä-Suomen läänissä ja Länsi-Suomen läänissä on ruotsinkielisiä kuntia, kaksikielisiä kuntia ja suomenkielisiä kuntia.

Kunnan kielisyydestä ja asiakkaan oikeudesta käyttää omaa äidinkieltään viranomaisissa säädetään seuraavaa:

- kunta on joko yksikielinen tai kaksikielinen. Valtioneuvoston asetuksella säädetään joka kymmenes vuosi, mitkä kunnat ovat kaksikielisiä ja mikä on näiden kuntien enemmistön kieli sekä mitkä kunnat ovat suomen- tai ruotsinkielisiä yksikielisiä kuntia.
- kaksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Yksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa käytetään kunnan kieltä, jollei viranomainen pyynnöstä toisin päättä. Jokaisella kuitenkin on oikeus käyttää

omaa kieltään ja tulla kuulluksi omalla kielellään viranomaisen aloitteesta vireille tulevassa asiassa.

- oikeushenkilöllä on oikeus viranomaisessa asioidessaan käyttää pöytäkirjakieltään, joko suomea tai ruotsia. Soveltuvin osin noudatetaan yksityishenkilön kielellisistä oikeuksista annettuja säännöksiä.
- Lapin lääninhallituksen alueella tulee huomioida saamen kielilain säännökset.

Tehtävien siirroilla voi olla valtion aluehallinnosta kunnalliselle viranomaiselle kielellisiä vaikutuksia, koska hallintoasioissa käsittelykielenä on sijoituspaikkakunnan kieli, jollei viranomaisen pyynnöstä toisin päätä.

Tehtäväsiirrot nykyisten lääninhallitusten ja valtion paikallishallinnon välillä

- nykyisin lääninhallituksissa hoidettavia kuluttaja- ja kilpailutehtäviä ei esitetä siirrettäväksi paikallishallintoon
  - ei kielellisiä vaikutuksia
- nykyisin lääninhallituksissa hoidettavien kiinteistövälitys- ja vuokrahuoneistojen välitysliikkeiden rekisteröintien sekä pätevyyden ja luotettavuuden varmistaminen sekä niiden valvonnan siirtämistä ei esitetä siirrettäväksi paikallishallintoon
  - ei kielellisiä vaikutuksia
- talletuksien ja vakuuksien sekä rakenteilla olevan asunto-osakeyhtiön turvasiikirjojen säilyttämistä ei esitetä siirrettäväksi paikallishallintoon
  - ei kielellisiä vaikutuksia
- rahankeräysluvat ja niiden valvonta, löytötavaratoimistoluvat, ampumaradan perustamisluvat, tavara-arpajaisluvat, ampumayhdistysluvat
  - tehtävien hoitaminen ratkaistaan poliisin hallinnon kehittämishankkeessa, minkä vuoksi työryhmä ei ota kantaa siirtämisiin
- nykyisin lääninhallituksissa hoidettavat luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi ehdotetaan siirrettäväksi paikallispoliisiin
  - paikallispoliisi on joko yksikielinen tai kaksikielinen riippuen virka-alueeseen kuuluvien kuntien kielisuhteista
  - hallintoasioissa käsittelykielenä on kaksikielisessä viranomaisessa asianosaisen kieli tai jos useampia asianosaisia ja asianosaiset ovat erikielisiä, viranomaisen päättää kielestä.
  - yksikielinen viranomaisen käyttää pääperiaatteena viranomaisen kieltä käsittelykielenä hallintoasiassa
- nykyisin lääninhallituksissa hoidettavat ns. lauttaluvat katsotaan soveltuvaksi elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen toimialalla liikenne- ja infrastruktuuri-vastuualueelle
  - kielellinen asema määräytyy paikallishallintoviranomaisen kielellisen aseman mukaisesti (ks. edellä)
- Saamelaisten oikeus käyttää saamen kieltä asioidessaan viranomaisessa tulee ottaa huomioon.

Tehtäväsiirrot valtion ympäristölupaviranomaisten ja kuntien välillä

Ympäristölupaviranomaisten eli ympäristölupavirastojen ja alueellisten ympäristökeskusten sekä kuntien toimivalta perustuu ympäristönsuojelulain 31 §:ään. Ympäristölupaviranomaiset käsittelevät laajavaikutuksisimpien toimintojen ympäristöluvut sekä niiden toimintojen luvat, joissa asiaan liittyy vesistön pilaantumista tai vesilain soveltamista. Valtion ja kuntien ympäristölupa- ja valvontaviranomaisten välistä työnjakoa ehdotetaan kehitettäväksi ympäristöministeriön hankkeessa esitetyllä tavalla ja ehdotukset valmisteltaisiin ympäristöministeriössä. Myös muiden ilmoitusten ja niiden rekisteröintien siirtämistä kuntien toimivaltaan ehdotetaan selvitettäväksi.

Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskukset ovat suomenkielisiä suomenkielisten ja kaksikielisiä kaksikielisten kuntien osalta. Lounais-Suomen ja Länsi-Suomen ympäristökeskukset ovat suomenkielisiä suomenkielisten, ruotsinkielisiä ruotsinkielisten ja kaksikielisiä kaksikielisten kuntien osalta. Muut alueelliset ympäristökeskukset ovat suomenkielisiä. Ympäristölupaviranomaisten osalta noudatetaan, mitä maakunnista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (147/1998) säädetään maakuntien kielellisestä jaotuksesta.

Siirrettäessä tehtäviä valtion ympäristölupaviranomaisten ja kuntien välillä, tulee huomioon otettavaksi mitä edellä on todettu tehtävien siirtämisestä lääninhallitusten ja kuntien välillä.

5. Henkilöstövaikutukset paikallishallintotyöryhmän tehtävissä

Tehtäväsiirrot lääninhallituksien ja kuntien välillä

Alkon alkoholimyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksymistä elintarvikehuoneistoksi koskevien tehtävien siirtäminen lääninhallituksista kunnille merkitsisi noin 1 htv:n työpanosta.

Hautausoimilain mukaisten lupien käsittelyn siirtäminen lääninhallituksista kunnille merkitsisi noin 1 htv:n työpanosta.

Tehtäväsiirrot lääninhallituksista paikallispoliisiin

Teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi myönnettävien lupien siirtäminen lääninhallituksista paikallispoliisille merkitsisi noin 0,5 htv:n työpanosta.

Tehtäväsiirrot lääninhallituksista elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen liikenne- ja infrastruktuuri-vastuualueelle

Lauttalupien siirtäminen lääninhallituksista elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen toimialalle liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelle merkitsisi noin enintään 0,2 htv:n työpanosta.

Tehtäväsiirrot lääninhallituksista poliisin valtakunnalliseen Ase- ja arpajaishallintoyksikköön

Rahankeräyslupien ja niiden valvonta, löytötavaratoimistoluvat, tavara-arpajaisluvut ja poikkeusluvut eläinten luovuttamiseen palkintona, ampumaradan perustamisluvat ja ampumayhdistysluvat vaativat lääninhallituksissa työpanosta noin 4,5 htv:ta.

6. Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset arvioidaan henkilöstökustannuksina. Lääninhallituksista kuntiin siirrettäväksi ehdotetuissa tehtävissä palkkausmenot ovat olleet noin 110 000 euroa vuodessa (2 htv).

Lääninhallituksista poliisin paikallishallintoon, elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelle sekä poliisin valtakunnalliseen Ase- ja arpajaishallintoyksikköön siirrettäväksi ehdotetuissa tehtävissä palkkausmenot ovat olleet vuositasolla noin 150 000 euroa (5,2 htv).

7. Jatkovalmistelua edellyttävät siirrot

Alkon alkoholijuomamyymälöiden sekä tilaviini- ja sahtimyymälöiden hyväksyminen elintarvikehuoneistoiksi, näiden omavalvontasuunnitelmien hyväksyminen sekä niiden tarkastusten siirtäminen lääninhallituksista kuntien tehtäväksi edellyttäisi elintarvikelain asianomaisten säännösten muuttamista.

Hautaustoimilain mukaisten lupa-asioiden siirtäminen lääninhallituksista kuntien päätettäväksi edellyttää hautaustoimilain asianomaisten säännösten muuttamista. Samoin haudatun ruumiin tai tuhkan siirtoon tarvittavan luvan siirtäminen paikallispoliisiin toimivaltaan edellyttää hautaustoimilain asianomaisen säännöksen muuttamista.

Luvat teiden sulkemiseen nopeuskilpailujen ajaksi ehdotetaan siirrettäväksi lääninhallitusten toimivallasta paikallispoliisille, mikä edellyttäisi tieliikenneasetuksen asianomaisten säännösten muuttamista.

Lääninhallituksille nyt kuuluvien lauttalupien myöntämisen siirtäminen elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen toimialalla liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualueelle edellyttää tieliikennelain asianomaisten säännösten muuttamista.

Ympäristölupia koskevat muutokset edellyttävät ympäristölupajärjestelmän uudistamishankkeen ehdotusten jatkovalmistelua ympäristöministeriön johdolla. Jatkovalmistelussa selvitetään myös henkilöstö- ja talousvaikutukset. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten poikkeamassäännösten osalta työryhmä tukee ympäristöministeriön ehdotuksia. Ympäristöministeriö ja Suomen Kuntaliitto käynnistävät neuvottelut valtion ja kuntien ympäristölupaviranomaisten toimivallan jakoa koskevista muutoksista. Näiden neuvottelujen tuloksia käytetään jatkovalmistelussa.

Poliisin hallintorakennehankkeen ja ampuma-aselainsäädännön uudistamishankkeen ehdotukset käsitellään erikseen asianomaisissa hankkeissa.

8. Muita selvityksiä koskien aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä

Tehtäväsiirrot työvoima- ja elinkeinokeskuksista työ- ja elinkeinotoimistoihin

Lisäksi aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä käsittelevään raporttiin liitetään selvitys tehtäväsiirroista työvoima- ja elinkeinokeskuksista työ- ja elinkeinotoimistoihin.

Työ- ja elinkeinoministeriön alue- ja paikallishallintoa uudistetaan. Valtioneuvosto hyväksyi 15.5.2008 esityksen laiksi työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista. Sillä pantaisiin toimeen ne välttämättömät muutokset, joita työ- ja elinkeinoministeriön perustamisesta on ministeriön alue- ja paikallishallintoon. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2009.

Esityksellä tavoitellaan ensisijaisesti asiakaspalvelun parantamista. Viranomaisen toimintaedellytysten tehostamisen ja paremman organisoitumisen odotetaan lisäävän kustannustehokkuutta, parantavan tiedonkulkua ja auttavan viranomaisia toimialueensa elinkeinoelämän tilannekuvan hahmottamisessa ja strategian laatimisessa. TE-keskuksia olisi muutoksen jälkeenkin 15 ja TE-toimistoja 87.

Ehdotuksen mukaan työvoimatoimistoista muodostetaan työ- ja elinkeinotoimistoja, joiden tehtävänä on (1) edistää työvoiman saatavuuden turvaamista ja työllisyyden parantamista, (2) toimeenpanna julkinen työvoimapalvelu, (3) edistää maahanmuuttajien kotoutumista, (4) tarjota yrityspalveluihin liittyvää neuvontaa ja (5) hoitaa muut sille säädetyt tai keskuksen sille määräämät tehtävät.

Uuden TE-toimiston palveluprosessin lähtökohtana on keskeisten asiakasryhmien ja palvelujen määrittely. Tämän palveluprosessin kehittämisen myötä saattaa tulla tarve jossain määrin arvioida myös palvelujen tuottamista enemmän paikallistasolla. Palveluprosessi perustuu asiakkaiden mahdollisimman varhaiseen ja täsmälliseen palvelutarpeiden määrittelyyn, oikea-aikaiseen palvelutarjontaan, palvelun etenemisen varmistamiseen ja selkeisiin asiakasvastuisiin.

TE-toimiston palvelut tuotetaan joko itse, kumppanuus- tai verkostotoiminnan kautta tai ostopalveluina ulkopuolisilta palvelutuottajilta. Monikanavainen palvelumalli, verkko-, puhelin- ja CC-palvelut sekä henkilökohtainen palvelu hyödynnetään täysimääräisesti.

Työnvälitys on uuden TE-toimiston ydinpalvelu. Työnvälityksen tavoitteena on, että työtä hakevat sijoittuvat mahdollisimman nopeasti avoimille työmarkkinoille ja avoimet työpaikat täyttyvät nopeasti. Tuloksellinen työnvälitys perustuu sekä työnhakijoiden että toimialojen, yritysten ja työpaikkojen hyvään tuntemukseen, kykyyn ennakoida muutostilanteita ja reagoida niihin.

TE-toimisto toimii seudullisten yrityspalvelujen verkossa työmarkkinoiden asiantuntijana huolehtien erityisesti yritysten ja yhteisöjen osaavan työvoiman saamisesta. Lisäksi TE-toimisto palvelee yritysten perustajia ja alkavia yrityksiä sekä ohjaa asiakkaita verkoston muille toimijoille.

TE-toimistojen asiakkaat:

- Yritykset
  - yrityksen perustajat ja keksintöasiakkaat
  - paikallisesti toimivat yritykset
  - kotimarkkinoille keskittyvät yritykset
  - kansainvälistymällä kasvua hakevat yritykset
  - suuryritykset
  - yhteisöt

- Henkilöt
  - suoraan työmarkkinoille suuntaavat (työstä työhön)
  - osaamisen kehittämisen kautta työmarkkinoille suuntaavat
  - työelämään kuntoutuvat

- Yhteisöt
  - esim. kunnat työnantajan roolissa ja kolmannen sektorin kumppanit

LIITTEET

LÄÄNINHALLITUSTEN KULUTTAJA- JA KILPAILUHALLINNON TEHTÄVÄT

KULUTTAJA-ASIAT (KUV:n tulohajaus)	TYÖMENETELMÄT	AMMATTITAITO- VAATIMUKSET	VOLYYMIT / VUOSI	HTV:T / VUOSI	toimipisteet	
					paikkakunta	lkm
hintavertailut ja –selvitykset	<ul style="list-style-type: none"> - hankkeen koordinointi - hankkeen suunnittelu - hinta- ja muiden vertailutietojen hankkiminen - aineiston analysointi - tiedottaminen ja muu yhteistyö tiedotusvälineiden kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - korkeakoulututkinto - kuluttajaekonomia - mikrotaloustiede - elinkeinorakenteen ja kaupan tuntemus - arviointiosaaminen 	vertailujen määrä: Kuluttajaviraston vertailut: 4-7 kpl/v LH:sten omat vertailut: 2-4 kpl/v	yhteensä 8 htv	ESLH: Hämeenlinna Helsinki Kouvola Lahti LSLH: Turku Tampere Jyväskylä Vaasa Pori ISLH: Mikkeli Kuopio Joensuu OLH: Oulu Kajaani LLH: Rovaniemi	15
valvontatehtävät - hintamerkintävalvonta - kulutusluottovalvonta - valmismatkaliikevalvonta - EY-yhteistoiminta	perusvalvonta ja valvontahankkeet: - toiminnan/hankkeen koordinointi - toiminnan/hankkeen suunnittelu - valvonnallisten toimenpiteiden toteutus (tarkastukset, selvityspyynnöt, muut yhteydenotot) - valvontatietojen analysointi - tiedottaminen ja muu yhteistyö tiedotusvälineiden kanssa muu valvonta: yritysten ohjaus ja neuvonta (suora ohjaus, artikkelit, yhteydenpidot sidosryhmiin)	<ul style="list-style-type: none"> - alempi korkeakoulututkinto - tradenomi, taloustiede - tarkastuskokemus - markkinoiden ja kuluttajan-suojalain tuntemus 	tarkastusten määrä: 6000 – 7000 / v	yhteensä 13,5 htv	Helsinki Turku Mikkeli Oulu Rovaniemi	5
talous- ja velkaneuvonta- tehtävät	<ul style="list-style-type: none"> - sopimusneuvottelut kumppaneiden kanssa - sopimusten noudattamisen seuranta ja puuttuminen sopimusrikkomuksiin - rahanjakopäätökset - yhteistyöneuvottelut kumppanien kanssa - suorite- ja talousseuranta - neuvontayksiköiden tukeminen 	sopimusasiat: - ylempi korkeakoulututkinto - juridinen osaaminen - kunnallishallinnon tuntemus - neuvottelutaito seuranta-, arviointi- ja ohjaustehtävät: - ylempi korkeakoulututkinto - arviointiosaaminen - talous- ja velkaneuvonnan substanssin tuntemus	sopimusten määrä: ESLH 20 ISLH 3 → 5 (2009) LSLH 32 sopimusrikkomusten määrä: ESLH 1-3	ESLH 0,7 LSLH 0,8 ISLH 0,5 OLH LLH	Helsinki Turku Mikkeli Oulu Rovaniemi	5
peruspalvelujen arviointi	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelu - aineiston hankinta ja käsittely 	<ul style="list-style-type: none"> - ylempi korkeakoulututkinto - arviointiosaaminen 	arviointikohteiden määrä	eslh 0,3 lslh 0,3	Helsinki Turku	5

	- arviointi	- tilastotiede			Mikkeli Oulu Rovaniemi	
--	-------------	----------------	--	--	------------------------------	--

KILPAILUASIAT (KIVI:n tulosohejaus)	Työmenetelmät	Ammattitaitovaatimukset	km. volyymit /vuosi	km. htv:t /vuosi	toimipisteet	
					paikkakunta	lkm
kilpailun edistäminen	- kilpailun esteiden selvittäminen (selvityspyynnöt, aineiston analysointi) - neuvottelut ja esitykset esteiden poistamiseksi	- ylempi korkeakoulututkinto - juridinen osaaminen - taloustiede - toimialan taloustiede - elinkeinoelämän tuntemus	selvitysten määrä vaihtelee riippuen niiden vaatavuudesta ja kirjaustavoista 50-90	4-5	Kouvola Helsinki Turku Vaasa Mikkeli Kuopio Oulu Rovaniemi	8
kilpailuvalvonta	- kilpailunrajoitusten selvittäminen (selvityspyynnöt, tarkastukset, aineiston analysointi) - esitykset KIVI:lle kilpailunrajoitusten poistamiseksi					

LÄÄNINHALLITUSTEN VÄLITYSVÄLVONNAN TEHTÄVÄT

VÄLITYSVÄLVON- TA(TEM:n tulosohejaus)	Työmenetelmät	Ammattitaitovaatimukset	volyymit	km. htv:t /vuosi	toimipisteet	
					paikkakunta	lkm
valvontatoimi	<p>hallinnollisten seuraamusten määrääminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kanteluiden käsittely (selvityspyynnöt, aineiston analysointi) - omatoiminen valvonta (selvityspyynnöt, valvontakäynnit, aineiston analysointi) <p>muut valvontatoimet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyvän välitystavan sisällön kehittäminen - yritysten ohjaus ja neuvonta (suora ohjaus, koulutukset, esitelmät) - kuluttajien ohjaus (tilanteen kartoitus, ohjaaminen) 	<ul style="list-style-type: none"> - ylempi korkeakoulututkinto - juridiikka (hallinto, asuminen, kiinteistöt) - taloustiede - tarkastuskokemus 	<p>rekisterin päätoimipaikkojen määrä:</p> <p>ESLH LSLH ISLH OLH LLH 793 443 144 99 41</p> <p>yht. 1500</p> <p>rekisterin kaikkien toimipisteiden määrä (sisältää myös sivutoimipaikat):</p> <p>ESLH LSLH ISLH OLH LLH 1245 520 177 122 49</p> <p>yht. 2100</p> <p>kanteluiden määrä keskimäärin vuodessa:</p> <p>ESLH LSLH ISLH OLH LLH 50 20 5-10 3-5 2</p> <p>yht- 80-90</p> <p>käynnistettyjen omavalvontatoimien määrä keskimäärin vuodessa (sisältää kaikki selvitykset):</p> <p>ESLH LSLH ISLH OLH LLH 150 40 10 10 2</p> <p>yht. 200</p>	<p>ESLH 2,5</p> <p>LSLH 1,2</p> <p>ISLH 0,4</p> <p>OLH 0,3</p> <p>LLH 0,15</p> <p>yht. 4,5</p>	Helsinki Turku Mikkeli Oulu Rovaniemi	5
rekisteritoimi	- rekisteröintipäätökset ja -muutokset	<p>ratkaisu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ylempi korkeakoulututkinto - juridiikka (laillisuus-harkinta) <p>esittely ja muutokset:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alempi korkeakoulututkinto - tradenomi, taloustiede 	<p>uusien rekisteri-ilmoitusten määrä keskimäärin vuodessa:</p> <p>ESLH LSLH ISLH OLH LLH 72 40 10 10 4</p> <p>yht 140</p> <p>muutoksien määrä keskimäärin vuodessa:</p> <p>ESLH LSLH ISLH OLH LLH 184 130 20-30 10-15 9</p> <p>yht 360</p>	<p>ESLH 0,7</p> <p>LSLH 0,4</p> <p>ISLH 0,3</p> <p>OLH 0,1</p> <p>LLH 0,05</p> <p>yht. 1,5</p>	Helsinki Turku Kuopio Oulu Rovaniemi	5

LÄÄNINHALLITUSTEN TALLETUksiIN JA VAKUUKsiIN LIITTYVÄT TEHTÄVÄT

HENKILÖSTÖN AMMATTITAITOVAATIMUKSET	Talletuksia käsittelevät toimipaikat ja palveluyksiköt	VOLYYMIT/ VUOSI	HTV:T/ VUOSI
<ul style="list-style-type: none"> - talletuspäätöksen ja ulosmaksun ratkaisijan tulisi olla juristi - esittelijällä toivottavaa vähintään alempi korkeakoulututkinto - juridinen osaaminen välttämätöntä - talousyksikössä edellytetään vähintään samanlaista osaamista kuin muissakin lääninhallituksen maksuliikenneasioissa 	<p>ESLH: <i>Hämeenlinna</i> Kanta-Häme, Päijät-Häme, Kymenlaakso, Etelä-Karjala</p> <p>Helsinki Uusimaa, Itä-Uusimaa</p> <p>LSLH: <i>Turku</i> Varsinais-Suomi, Satakunta, Pirkanmaa</p> <p>Vaasa Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi</p> <p>ISLH: <i>Kuopio</i> Koko lääni</p>	<p>ESLH <i>Hämeenlinna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •uusia talletuksia vireille 135 kpl •talletusten ulosmaksuja 100 kpl •talletettuja varoja 31.12.2007 nostamatta 1,9 milj. € <p>Helsinki</p> <ul style="list-style-type: none"> •uusia talletuksia vireille 125 kpl •talletusten ulosmaksuja 1500–1900 kpl •talletettuja varoja 31.12.2007 nostamatta 73,9 milj. € <p>LSLH <i>Turku ja Vaasa yhteensä</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •uusia talletuksia vireille 285 kpl •talletusten ulosmaksuja 280 kpl •talletettuja varoja 31.12.2007 nostamatta 8,3 milj. € <p>ISLH</p> <ul style="list-style-type: none"> •uusia talletuksia vireille 190 kpl •talletusten ulosmaksuja 180 kpl •talletettuja varoja 31.12.2007 nostamatta. 1,8 milj. € 	<p>ESLH: <i>Hämeenlinna</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •oikeushallinto-osasto 0,75 htv (3 hlöä) •talousyksikkö 0,1 htv (1 hlö) <p>Helsinki</p> <ul style="list-style-type: none"> •oikeushallinto-osasto 1,25 htv (3 hlöä) •talousyksikkö 1,0 htv (2 hlöä) <p>LSLH: <i>Turku</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •oikeushallinto-osasto 0,8 htv (3-4 hlöä) <p>Vaasa</p> <ul style="list-style-type: none"> •oikeushallinto-osasto 0,2 htv (1 hlö) •talousyksikkö Turku ja Vaasa yhteensä 1,0 htv (6 hlöä) <p>ISLH: 0,9 htv (1 hlö)</p>

	<p>OLH: <i>Oulu</i></p> <p>LLH: <i>Rovaniemi</i></p>	<p>OLH</p> <ul style="list-style-type: none"> •uusia talletuksia vireille 60 kpl •talletusten ulosmaksuja 80–100 kpl •talletettuja varoja 31.12.2007nostamatta 1 milj. € <p>LLH</p> <ul style="list-style-type: none"> •uusia talletuksia vireille 20–25 kpl •talletusten ulosmaksuja 50–250 kpl •talletettuja varoja 31.12.2007 nostamatta. 1,3 milj. € 	<p>OLH:</p> <ul style="list-style-type: none"> •hallinto-osasto, oikeushallinto-osasto ja talousyksikkö yhteensä 0,7 htv (3 hlöä) <p>LLH:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oikeushallinto-osasto 0,4 htv (2 hlöä) •talousyksikkö 0,03 h <hr style="width: 10%; margin-left: 0;"/> <p>Yhteensä 7,13 htv</p>
--	--	--	---

ALUEHALLINNOSTA PAIKALLISHALLINTOON SIIRRETTÄVIEN TEHTÄVIEN SIIRTOEDELLYTYSTEN TÄYTTYMINEN (Aluehallinnon uudistamishankkeen väliraportti 19/2008)

LÄÄNINHALLITUSTEN KILPAILUTEHTÄVÄT

EDELLYTYKSET	TEHTÄVIEN LUONNE	SIIRRON TOTEUTUS-MAHDOLLISUUS
asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset	- työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa - selvityksiä laadittaessa asiakaskontakteja vähän, työn sisältö on markkinoiden ja kilpailuolosuhteiden selvittämistä ja analysointia - asiakkaina ja valvonnan kohteina on sekä pieniä että suuria yrityksiä, pienten yritysten toiminnan osalta täyttyy helposti tutkimatta ottokynnys kilpailunrajoituksen vähäisten vaikutusten johdosta	edellytys ei täyty
ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista	ratkaisujen merkitys on laajaa, usein valtakunnallista, vähämerkityksellisiä kilpailunrajoituksia, jotka usein ovat paikallisia, ei oteta tutkittavaksi	edellytys ei täyty
tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle	riittävän asiantuntemuksen ja toiminnan tehokkuuden turvaamiseksi nykyiset tehtävämäärät eivät ole riittävät nykyistä tiheämmälle viranomaisverkolle Pikemminkin tulisi pyrkiä harvempaan verkostoon, jolloin saataisiin muodostettua työskentelypareja.	edellytys ei täyty
tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin	tehtävillä ei ole mitään substanssiyhteyttä maistraattien nykytehtäviin	edellytys ei täyty

LÄÄNINHALLITUSTEN KULUTTAJATEHTÄVÄT (talous- ja velkaneuvontatehtävät erikseen)

EDELLYTYKSET	TEHTÄVIEN LUONNE	SIIRRON TOTEUTUS-MAHDOLLISUUS
asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset	- työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa - tehtävät pääosin yritysten valvontaa ja tiedon keruuta yrityksistä, fyysistä asiakaspalvelua ei käytännössä lainkaan - asiakkaina ja valvonnan kohteina kaikenkokoiset yritykset ja asiakkaina jossain määrin kuluttajat	edellytys ei täyty
ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista	valvonta- ja hintavertailutehtävät vaikuttavat toimialakohtaisten markkinoiden toimintaan, toiminnan vaikuttavuus on alueellista tai valtakunnallista	edellytys ei täyty
tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle	riittävän asiantuntemuksen ja toiminnan tehokkuuden turvaamiseksi nykyiset tehtävämäärät eivät ole riittävät nykyistä tiheämmälle viranomaisverkolle	edellytys ei täyty
tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin	tehtävillä ei ole substanssiyhteyttä maistraattien nykyisiin tehtäviin, tehtävät ovat luonteeltaan samanlaisia kuin muut nykyiset lääninhallituksille kuuluvat elinkeinovalvonnalliset tehtävät	edellytys ei täyty

LÄÄNINHALLITUKSEN TALOUS- JA VELKANEUVONTATEHTÄVÄT

EDELITYKSET	TEHTÄVIEN LUONNE	SIIRRON TOTEUTUS-MAHDOLLISUUS
asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset	<ul style="list-style-type: none"> - työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa - asiakkaina eivät ole kansalaiset ja pienet yritykset, palvelun tuottajille suunnatun valtion rahanjakopäätösten valmisteluvaiheessa asiakaskontaktit ovat olleet ensisijaisesti sopimuskuntiin ja keskusvirastoon, mutta myös tilastoviranomaisiin ja muihin kuluttajien velkaantumis- ja luottokäyttäytymistä seuraaviin tahoihin - selvitykset ja arvioinnit tehdään yleensä paitsi kunnille, niin ennen kaikkea keskusvirastolle, ministeriölle ja poliittisille päättäjille 	edellytys ei täyty
ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista	<ul style="list-style-type: none"> - rahanjako-, selvitys- ja arviointitehtävien vaikuttavuus on alueellista ja valtakunnallista 	edellytys ei täyty
tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle	<ul style="list-style-type: none"> - 0-5 kappaletta sopimus- ja rahoitusneuvotteluja sekä sopimuksen noudattamisen valvontaa/vuosi, yksi lisäkorvauspäätös/vuosi, tarpeen mukaan yksi suorite- ja rahoitusarviointi/vuosi - volyyymi ei riittävä tiheämmälle viranomaisverkolle 	edellytys ei täyty
tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin	<ul style="list-style-type: none"> - tehtävillä ei ole substanssiyhteyttä maistraattien nykyisiin tehtäviin - tehtävät ovat luonteeltaan samanlaisia kuin nykyiset läänihallituksille kuuluvat rikossovittelutehtävät 	edellytys ei täyty

LÄÄNINHALLITUSTEN VÄLITYSVALVONTATEHTÄVÄT

EDELITYKSET	TEHTÄVIEN LUONNE	SIIRRON TOTEUTUS-MAHDOLLISUUS
asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset	<ul style="list-style-type: none"> - työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa - rekisteröinnissä ja kuluttajien oikeusturva-asioissa fyysisellä viranomaisen sijainnilla ei ole merkitystä ja tällaisella asiakaspalvelulle tarve on vähäinen - rekisteröinnissä asiakkaina on kaikenkokoisia yrityksiä - valvonnassa ilmiantoja tekevät pääosin kuluttajat ja valvonnan kohteena on kaikenkokoisia yrityksiä 	edellytys ei täyty
ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista	<ul style="list-style-type: none"> - ratkaisuilla on yleensä koko toimialaa ohjaava vaikutus - valvonnassa pääosa tehtävistä koostuu alueellisesti tai valtakunnallisesti toimivien välittäjiin kohdistuvista toimenpiteistä yrityksen kotipaikan mukaisesti tai suuriin kaupunkeihin keskittyneiden ongelmien poistamiseen, eli valvonnan päävolyymi on nykyisen Etelä-Suomen läänin ja Länsi-Suomen läänin alueilla (n. 80 %) 	edellytys ei täyty
tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle	<ul style="list-style-type: none"> - riittävän asiantuntemuksen ja toiminnan tehokkuuden turvaamiseksi nykyiset tehtävämäärät eivät ole riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle - tehtävämäärien valossa niiden hoitoa tulisi edelleen keskittää riittävän asiantuntemuksen ja yritysten yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi, koska elinkeinonharjoittamisen ongelmat keskittyvät lähinnä pääkaupunkiseudulle ja muutamaa suurimpaan kaupunkiin 	edellytys ei täyty
tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin	<ul style="list-style-type: none"> - tehtävillä ei ole mitään yhteyttä maistraattien nykyisiin tehtäviin - tehtävien hoidon kannalta saavutetaan synnergiaetuja, jos ne keskitetään samaan paikkaan muiden aluehallinnon elinkeinovalvontatehtävien kanssa eli mm. sinne, minne rahanpesulain mukaiset valvontatehtävät tullaan sijoittamaan tällöin valvontakapasiteettia voidaan hyödyntää tehokkaasti - tehtävät kuuluvat hallitusohjelman kokonaisuuteen ”lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtävät” 	edellytys ei täyty

LÄÄNINHALLITUSTEN HOITAMAT TALLETUKSET JA VAKUUEDET

EDELITYKSET	TEHTÄVIEN LUONNE	SIIRRON TOTEUTUS- MAHDOLLISUUS
asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset	<ul style="list-style-type: none"> – työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa – tallettajia pääasiassa osakeyhtiöt, ratahallintokeskus, tielaitos, energiayhtiöt ja ympäristökeskukset, mutta vesijätöasioissa ja asunto-osakkeen lunastuksissa kansalaiset – talletuksen nostajia useimmiten kansalaiset eli kiinteistönomistajat ja osakkeenomistajat – tallettajan ja talletuksen nostajan neuvonta hoidetaan enimmäkseen puhelimitse ja sähköpostitse – talletusilmoituksen jättäminen ja talletettavien varojen maksaminen tilille ei edellytä tallettajalta henkilökohtaista asiointia – talletuksen kirjallisena tehtävän nostohakemuksen jättäminen ei edellytä henkilökohtaista asiointia. Nostettavat varat maksetaan joka tapauksessa nostajan pankkitilille. Niitä ei saa kassasta käteen. – palvelujen laadun osalta hajautettu järjestelmä ei takaa laadun eikä osaamisen tason nousua. Pikemminkin asioiden keskittyessä käsittelyssä asiaryhmää käsittelevien virkamiesten ammattitaito ja asiantuntemus on oletettavasti parempi kuin hajautetussa käsittelyssä, jossa asioita tulee harvakseltaan vireille. 	edellytys ei täyty
ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista	<ul style="list-style-type: none"> – tallettamisella on merkitystä vain tallettajalle ja talletukseen oikeutetulle – koska velka maksetaan velkojan luona, maksutalletuslain mukaista talletusta tekevä tallettajan kotipaikkakunnalla ei ole merkitystä siihen nähden, minkä alueen viranomaiseen hänen on talletuksensa tehtävä – erityislainsäädäntöön perustuvassa tallettamisessa talletusviranomaisen määräytyy esimerkiksi sen yhtiön, jonka osakkeiden lunastushintaa ollaan tallettamassa tuntemattomien vähemmistöosakkeenomistajien lukuun, kotipaikan mukaan. Tallettaja itse samoin kuin talletukseen oikeutetut osakkeenomistajat voivat olla aivan muulta paikkakunnalta. Samoin on lunastuslain mukaisissa talletuksissa, joissa kiinteistön kotipaikka määrää toimivaltaisen viranomaisen, ei tallettajan tai kiinteistön omistajien kotipaikat. – ratkaisun tekemisen talletusasiassa ei voida katsoa edellyttävän paikallistuntemusta. 	edellytys ei täyty

<p>tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tehtävämäärät eivät riitä. Nykyisin käytetään talletusasioiden käsittelyyn hieman yli 7 htv:a koko maassa. – tehtävät vaativat erityisosaamista, jota tietotaitoa ei ole tarkoituksenmukaista ylläpitää tiheässä viranomaisverkossa ja se olisi hankalaakin, koska asioita tulisi vireille harvakseltaan. – käytännön talletus- ja ulosmaksutilanteet vaihtelevat paljon. Vaikka juridiset perusteet tallettamiselle ja ulosmaksulle ovat sinänsä melko selkeät, konkreettisen tilanteen tulkinta ja selvittäminen vaatii asian käsittelijältä suhteellisen laajaa kokemusta ja tietoa. Tällaisen tietotaidon saavuttaminen ja ylläpitäminen ei olisi mahdollistakaan laajalle hajautetussa organisaatiossa. – jos talletukset siirrettäisiin aluehallintoviranomaisilta paikallisviranomaiselle, tulisi sitten keskittää vain muutama paikallisviranomaiseen. Kuitenkin perusteluita, miksi siirtää aluehallinnosta tehtäviä vain muutamalle paikallisviranomaiselle, jolloin ko. viranomaisen hoitaisikin alueellista tehtävää, on vaikea löytää. – mitään lisäarvoa ei talletusten käsittelyn siirtämisestä aluevirastosta paikallisviranomaisille voine syntyä – talletuksia käsitellään nykyisin seitsemällä paikkakunnalla, vaikka talletukset pystyttäisiin tarvittaessa hyvin hoitamaan myös siten, että käsittelypaikkoja olisi vain yksi lääninhallitusta kohti. Tulevaisuutta ajatellen voisi ennemminkin harkita talletusten keskittämistä nykyisestä jopa vain kolmeen viranomaiseen koko maassa. – mikäli talletukset siirrettäisiinkin lääninhallituksista paikallisviranomaisten hoidettaviksi, olisi siirtoajankohtana vielä vireillä olevien talletusasioiden, joita on paljon, koska monet talletukset ovat vireillä yli 10 vuotta, varojen ja asiakirjojen siirto varsin työlästä. Lisäksi pitäisi jokaisen talletuksen yhteydessä erikseen selvittää, mille paikallisviranomaiselle kyseinen talletus on siirrettävä. 	<p>edellytys ei täyty</p>
<p>tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin</p>	<ul style="list-style-type: none"> – tehtävillä ei ole minkäänlaista substanssiyhteyttä maistraattien tehtäviin. – 1.12.1993 saakka vanhoissa kaupungeissa olevat maistraatit toimivat ulosotonhaltijoina lakkauttamiseensa saakka ja tässä ominaisuudessa ottivat vastaan talletuksia silloin, kun talletus oli tehtävä alueen ulosotonhaltijalle. Näillä maistraateilla ei ollut mitään yhteyttä nykyisten maistraattien kanssa, joiden nimi tuolloin oli rekisteritoimisto. 	<p>edellytys ei täyty</p>

LÄÄNINHALLITUSTEN HOITAMAT RAKENTEILLA OLEVAN ASUNTO-OSAKEYHTIÖN TURVA-ASIAKIRJOJEN SÄILYTTÄMISEEN LIITTYVÄT TEHTÄVÄT

EDELLYTYKSET	TEHTÄVIEN LUONNE	SIIRRON TOTEUTUS-MAHDOLLISUUS
<p>asiakaspalvelu on tärkeää ja asiakkaita ovat kansalaiset ja pienet yritykset</p>	<ul style="list-style-type: none"> – työ ei perustu henkilökohtaiseen kanssakäymiseen asiakkaiden kanssa – tehtäviä ei ole ollut juurikaan muissa lääninhallituksissa kuin ESLH:ssa ja sielläkin vain Helsingin yksikössä, jossa yksi virkamies hoitaa koko paketin – kysymyksessä ei ole viranomaistehtävä, vaan kyseistä palvelua tarjoavat pankit, käytännössä grynderiä tai perustettua asunto-osakeyhtiötä luotettava pankki. Näin pääosin, koska laki niin edellyttää ja niiden harvojen tilanteiden osalta, jolloin grynderillä on vapaus valita pankkien tai rakennettavan asunto-osakeyhtiön kotipaikan lääninhallituksen välillä, grynderi useimmiten valinnee pankin – asiakaspalvelu eli neuvonta hoidetaan enimmäkseen puhelimitse ja muu asiakaspalvelu postitse, paitsi turva-asiakirjat jätetään säilytettäväksi ja vakuuksia lisätään ja vapautetaan useimmiten grynderin henkilökohtaisen käynnin yhteydessä. Kiinteistönvälittäjät saattavat myös tuoda henkilökohtaisesti asunto-osakkeita koskevat kauppasopimukset rekisteröitäviksi ja vakuuden riittävyyden osalta tarkastettaviksi.. Pankit toimittavat panttaussitoumukset lääninhallitukselle aina joko postitse tai faksilla. – perustajaosakas on niissä asioissa, joissa se ei käytä pankkia turva-asiakirjojen säilyttäjänä, pieni yritys. Isot rakennusliikkeet eivät lääninhallitusta ole käyttäneet oletettavasti jo siitä syystä, että ne ottavat luottolaitoksilta luottoa hankkeen toteuttamiseksi. – osakkeenostajat ovat pääsääntöisesti kansalaisia 	<p>edellytys täyttyy</p>
<p>ratkaisujen merkitys on pääasiassa paikallista</p>	<ul style="list-style-type: none"> – merkitystä perustajaosakkaalle ja kyseessä olevan yhtiön osakkeiden ostajille ja ehkä välillisesti ostajia luotottaville pankeille, jos ne tulevat ostettavien osakkeiden panttioikeuden haltijoiksi – koska turva-asiakirjat, jos ne lääninhallitukselle jätetään, on jätettävä asunto-osakeyhtiön kotipaikan lääninhallitukselle, perustaja-osakkaan kotipaikkakunnalla ei ole merkitystä siihen nähden, minkä alueen viranomaiseen sen on turva-asiakirjat jätettävä – koska osakkeenostajat tai osakkeenostajaa luotottavat pankit ovat usein muulta 	<p>edellytys ei täyty</p>

	paikkakunnalta kuin rakenteilla oleva asunto-osakeyhtiö, ei turva-asiakirjoja säilyttävä viranomainen ole välttämättä lähellä silloinkaan, jos tehtävää käsitellään paikallisviranomaisessa	
tehtävämäärät ovat riittävät tiheämmälle viranomaisverkolle	<p>– eivät ole riittävät, mutta tällä aspektilla ei merkitystä tässä. Lienee sama, käsittelee asiaa alue- vai paikallisviranomaisen virkamies. Virkamiehen on kuitenkin oltava hyvin perehtynyt asiaan.</p> <p>– asuntokauppalakia uudistettiin 2005. Jo tällöin olisi helposti voitu, mikäli se olisi OM:ssä katsottu tarpeelliseksi, muuttaa turva-asiakirjojen säilyttävään viranomaisviranomaisesta paikallisviranomaiseksi.</p>	edellytys ei täyty
tehtävillä on substanssiyhteys paikallishallinnon nykytehtäviin	– ei substanssiyhteyttä.	edellytys ei täyty